Stockholm-Gotlands regionala programområden

Mål och insatsplaner 2021–2022

Nationellt system för kunskapsstyrning

Sjukvårdsregion Stockholm-Gotland

Region Gotland

Region Stockholm

RPO:s mål och insatsplaner 2021–2022

Mål och insatsplaner 3
Regionalt programområde akut vård 4
Regionalt programområde barn- och ungdomars hälsa 7
Regionalt programområde cancersjukdomar 12
Regionalt programområde endokrina sjukdomar 14
Regionalt programområde hjärt- och kärlsjukdomar 16
Regionalt programområde hud- och könssjukdomar 18
Regionalt programområde infektionssjukdomar 20
Regionalt programområde kvinnosjukdomar och förlossning 22
Regionalt programområde levnadsvanor 24
Regionalt programområde lung- och allergisjukdomar 26
Regionalt programområde mag- och tarmsjukdomar 28
Regionalt programområde medicinsk diagnostik 29
Regionalt programområde nervsystemets sjukdomar 31
Regionalt programområde njursjukdomar 33
Regionalt programområde perioperativ vård, intensivvård och transplantation 35
Regionalt programområde primärvård 38
Regionalt programområde psykisk hälsa 41
Regionalt programområde rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin 43
Regionalt programområde reumatiska sjukdomar 46
Regionalt programområde rörelseorganens sjukdomar 49
Regionalt programområde sällsynta sjukdomar 51
Regionalt programområde tandvård 53
Regionalt programområde urinvägssjukdomar 54
Regionalt programområde äldres hälsa 57
Regionalt programområde ögonsjukdomar 59
Regionalt programområde öron-, näs- och halssjukdomar 61

Mål och insatsplaner

Visionen för nationellt system för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvård är ”Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa. Tillsammans gör vi varandra framgångsrika”.

De övergripande målen för en utvecklad kunskapsstyrning– nationellt, sjukvårdsregionalt och lokalt – är att hälso- och sjukvården ska vara (Socialstyrelsens god vård-områden):

- **Kunskapsbaserad**. Vården ska baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygga på både vetenskap och beprövad erfarenhet.
- **Säker**. Vården ska vara säker. Riskförebyggande verksamhet ska förhindra skador. Verksamheten ska präglas av rättssäkerhet.
- **Individanpassad**. Vården ska ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig.
- **Jämlik**. Vården ska tillhandahållas och fördelas på lika villkor för alla.
- **Tillgänglig**. Vården ska vara tillgänglig och ges i rimlig tid; ingen ska behöva vänta oskälig tid på vård eller omsorg.
- **Effektiv**. Tillgängliga resurser ska användas på bästa sätt för att kunna erbjuda bästa möjliga vård till hela befolkningen.

Stockholm-Gotlands regionala programområden (RPO) genomför varje år en översiktlig lägesanalys av hela sitt område. Den innehåller exempelvis nationella programområdens insatsområden, översiktligt resultat av samtliga berörda patientgrupper, trender, patientgruppers åsikter, nya läkemedel eller medicinteknik. Slutsatserna av lägesanalysen leder till RPO:s prioritering av mål och insatsområden, analys och uppföljningsområden och övriga aktiviteter för 2021–2022.

Ett *Mål och insatsområde* utgör ett område där det finns oönskad variation och ojämlik vård utifrån God vård- begreppen. Området kommer vara prioriterat av RPO över flera år för att uppnå förbättrade resultat för patienterna. Det finns övergripande mål och delmål för området, samt i de flesta fall utfallsmått och processmått som underlag för uppföljning. RPO driver, leder och följer upp arbetet regionalt men insatserna är något som hela vården ska arbeta med.

Ett *Uppföljning- och analysområde* är ett vårdområde där RPO fördjupar analysen kring hur vården står sig utifrån God vård begreppen. Det kan som exempel röra regionala gapanalyser utifrån nationella vårdprogram. Detta utgör en grunduppgift för RPO och innefattar möjligheten att sätta upp nya mål och insatsområden för hela vården.

Övriga prioriterade aktiviteter beskriver RPO:s involvering och medverkan i nationella insatser och regionalt mottagande av nationella kunskapsstöd, exempelvis personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp. Vissa aktiviteter utgör att bidra med sakkunskap i utredningar som leds av andra aktörer såsom hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Regionalt programområde akut vård
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO akut vård

Akut vård är akut omhändertagande av en patient oavsett ålder från det att patienten söker vård, till exempel via larmcentral eller rådgivning på telefon, via transport av till exempel ambulans, till egenvård, husläkarmottagning, närakut eller akutmottagning och närmaste dygnen därefter. Patienter finns i alla åldersgrupper och med skiftande allvarlighetsgrad i sjukdomskaraktär. Övergripande mål för RPO akut vård är att tydliggöra förutsättningar för kvalitet och resultat av den akuta vårdkedjan så att rätt patient kommer i rätt tid till rätt vårdnivå. Målet är också att verka för att den evidens som finns inom området värderas och implementeras i akutsjukvårdssystemet. RPO akut vårds vision är att den övergripande strukturen i akutvårdssystemet skapar största möjliga nytta för patienten, så att patienten kommer till rätt plats i rätt tid och att effektiva, evidensbaserade och harmoniserade processer finns på plats i hela vårdkedjan. Förutsättningar kan vara att de strukturer vi har nu stödjer detta, till exempel tillgängliga vårdplatser, kompetens, utrustning, IT-stöd, standardiserade arbetssätt, beslutsstöd och kommunikation i vårdövergångar.

Mål och insatsområden 2021–2022

Nationellt prioriteras ett snabbare omhändertagande och diagnostisering av personer som drabbas av sepsis, vilket förväntas leda till att patienten får lindrigare/färre eller inga komplikationer och kortare vårdtid med lägre vårdkostnad som följd. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för sepsis kommer godkännas inom kort. RPO akut vård kommer efter en regional gapanalys sätta upp mål för införandet och identifiera sjukvårdsregionala åtgärder. RPO Akut vård kommer tillsammans med RPO Infektionssjukdomar att arbeta med införandet av vårdförloppet. RPO Akut vård bidrar även aktivt i framtagandet av nästa del av det nationella personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet för sepsis.

Sköra och äldre patienter utgör en stor och utsatt grupp inom primärvård, akut vård och slutenvård. Idag saknas det konsensus gällande identifiering samt optimalt omhändertagande av den patientgruppen. Nedsatt autonomi, polyfarmaci och frekvent multisjuklighet gör det ännu mer komplext med stora krav på fungerande bedömningsinstrument samt vårdsystem för att inte enskilda patienter ska missgynnas av systemen. Upprepade vårdkontakter med olika instanser gör samordning mellan olika huvudmän till en nyckelfråga. Inom den akuta vården är behovet ännu större då gruppen sköra äldre riskerar att trängas undan av andra grupper med till synes högre vårdbehov med förlängda handläggningstider och suboptimalt omhändertagande som följd. Det finns ett behov av att identifiera, värdera och omhänderta patientgruppen sköra äldre på ett systematiskt och mätbart sätt. RPO akut vård kommer samverka med RPO primärvård och RPO äldres hälsa.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Det finns en nationell arbetsgrupp som har till uppgift att skapa kvalitetsvariabler som kan användas för att mäta vårdkvaliteten inom den akuta vårdkedjan. Resultatet kommer presenteras under våren 2021 och indikatorerna kommer då beslutas. Efter beslut om vilka indikatorer ska en regional analys göras för att undersöka hur indikatorerna på bästa sätt kan användas i sjukvårdsregion Stockholm-Gotland. Indikatorn som mäter vistelsetid ska anpassas så att värdeskapande tid på akuten mäts, inte

bara faktisk tid. Ett antal vanliga sökorsaker/processer kommer undersökas, exempelvis buksmärta, bröstsmärta och huvudvärk.

En nationell arbetsgrupp arbetar med omhändertagande, resurser, förmågor och processer som behövs på och kring akutmottagning. Syftet är att tydliggöra nödvändiga resurser, förmågor och processer för den sjukhusbundna akutmottagningen med utgångspunkt i den akut sjuke patientens vårdbehov. Resultatet ska skapa förutsättningar för en mer jämlik och säker akut vård.

En regional utvärdering kommer göras utifrån den nationella arbetsgruppens förslag, en screening hur det ser ut i regionen idag och vad som behöver läggas till eller förbättras. Delar av denna analys har redan påbörjats under 2020 då RPO bidrar med data till forskningsprojekt om crowding (överbelastning) på akutmottagning och om det leder till ökar mortalitet.

Övriga prioriterade aktiviteter

RPO akut vård kommer delta i införandet av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för stroke/TIA och i det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet för traumatisk hjärnskada, som prioriterats nationellt.

RPO akut vård bistår det nationella programområdet (NPO) akut vård gällande frågor från Socialstyrelsens beredningsgrupp om den nationella högspecialiserade vården.

RPO akut vård stöttar och bistår i utvecklingen och det fortsatta införande av Hänvisningsstödet hos samtliga vårdgivare som möter patienten i det initiala vårdmötet. RPO avser att göra en analys av hur larmcentralens bedömningar och resurser ska tydliggöras.

Översikt av Regionalt programområde akut vårds samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Skapa förutsättningar för kvalitet och resultat av den akuta vårdkedjan för att rätt patient kommer i rätt tid till rätt vårdnivå.	Pilotinförande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för sepsis.	Inväntar beslut av vårdförloppet
	Att sköra äldre får god och jämlik vård och omsorg, utformad efter sina behov, oavsett var i vårdkedjan de befinner sig.	Bättre omhändertagande på akutmottagning med tydliggörande av resurser

Regionalt programområde barn- och ungdomars hälsa
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO barn- och ungdomars hälsa

Barn och ungdomars hälsa berör de flesta andra programområden. Arbetet sker därför brett med att prioritera insatser som är specifika för barn och ungdomar på alla vårdnivåer och i hela vårdkedjan.

Programområdet spänner från det nyfödda barnet till tonåringen på väg in i vuxenlivet och från barnhälsovården med förebyggande hälsoinsatser för de mindre barnen till högspecialiserad vård för de svårast sjuka barnen.

Mål- och insatsområden 2021–2022

RPO barn och ungdomars hälsa kommer under verksamhetsåret 2021–2022 att arbeta med följande mål- och insatsområden.

Insatsområde barnhälsovård

Inom Nationellt programområde (NPO) barn och ungdomars hälsa är barnhälsovården ett prioriterat insatsområde. Ett av de prioriterade områdena är införande av det svenska barnhälsovårdsregistret (BHVQ) nationellt. RPO kommer under verksamhetsåret att följa arbetet med införande via det pågående pilotprojektet.

Ett av målen för RPO är att skapa förutsättningar för att barnhälsovården i sjukvårdsregion Stockholm-Gotland ska erbjuda barn i åldern 0 – 5 år och deras vårdnadshavare en god och jämlik barnhälsovård oavsett var i regionen de bor. I Region Stockholm noteras att andelen mödrar som screenas av BVC sjuksköterskan för depressiva symtom med Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS) varierar från 46 procent till 99 procent mellan olika barnavårdscentraler (BVC). För att arbeta mot delmålet att uppnå en minskad variation kommer satsningar i samarbete med Barnhälsovårdsenheten i Region Stockholm att göras för att förbättra resultatet på de mottagningar som ligger lågt.

RPO kommer att ta del av NPO barn och ungdomars hälsas kartläggning och analys över hur regionerna implementerat barnhälsovårdens nationella program. Kartläggningen och analysen utförs av nationella arbetsgruppen barnhälsovård där sjukvårdsregionen har en representant. Utifrån denna kartläggning och analys kommer RPO att ta fram förslag på åtgärder för implementering på sjukvårdsregional nivå.

Insatsområde barn och ungdomar med långvarig smärta

Insatsområde barn och ungdomar med långvarig smärta utgår från det nationellt prioriterade området. En nationell arbetsgrupp (NAG) bildades under 2020 där sjukvårdsregionen deltar med en representant. RPO ser att handläggningen av barn och ungdomar med långvarig smärta har uppenbara brister med ojämlik vård i regionen. Vårdkedjan behöver definieras och befintliga vårdprogram behöver ses över. Ett nationellt kliniskt vårdprogram förväntas bli klart 2022. RPO kommer att medverka till att vårdprogrammet implementeras regionalt.

RPO har påbörjat kartläggning och framtagande av mål och delmål med fokus på att barn och ungdomar med långvarig smärta erbjuds god och jämlik vård vilket innebär goda vårdprocesser för minskad smärta och ett fungerande vardagsliv. Ambitionen på några års sikt är att via intervjuer med patienter kartlägga om förändringar som vidtas i vården har lett till minskad smärta, fungerande skolgång och i förekommande fall ett fungerande yrkesliv.

I sjukvårdsregionen planeras digitala utbildningstillfällen riktade till vårdgivare som handlägger patienter med långvarig smärta. RPO planerar att mäta effekten av insatsen med frågeformulär före och efter utbildningstillfällena.

Insatsområde prevention och behandling av övervikt och fetma hos barn och ungdomar

Inom Nationellt programområde (NPO) barn och ungdomars hälsa är behandling av fetma hos barn och ungdomar ett prioriterat insatsområde. En nationell arbetsgrupp (NAG) bildades under 2020 där sjukvårdsregionen deltar med en representant. I början av 2021 bildades en arbetsgrupp på sjukvårdsregional nivå som kommer att arbeta med prevention som behandling.

Fetma förekommer hos cirka fyra procent av Sveriges barn och ungdomar och cirka vart femte barn och ungdom är överviktigt. Dagens behandlingsinsatser i regionen kommer endast en liten del av barn och ungdomar med fetma till del. Under 2020 hade 1,4 procent av barnen som besökte vården diagnosen fetma.

Målet för RPO:s insats är att minska ojämlikheten och variationen i förekomsten av övervikt och fetma hos barn och ungdomar i sjukvårdsregionen. Med hjälp av arbetsgruppen görs en kartläggning av vilka insatser avseende förebyggande arbete och behandling som används idag. Utifrån inventeringen kommer rekommendationer på vilka behandlingsinsatser som bör öka respektive minska, hur vården ska vara organiserad och hur den ska nå flera och framförallt de barn som har störst behov. RPO ska verka för att öka graden av rapportering till det nationella kvalitetsregistret för barnobesitas, Boris.

Särskilt fokus kommer att läggas på ökningen av fetma hos 4-åringar under pandemin.

Insatsområde migrän

Insatsområdet migrän är nationellt prioriterat. Nationell arbetsgrupp för migrän har en representant från sjukvårdsregionen och ska arbeta med att göra gap-analyser och ta fram ett Nationellt kliniskt kunskapsstöd. Migrän är en folksjukdom som även drabbar barn och ungdomar. Cirka 10 procent av befolkningen (barn och vuxna) har migrän och av dem har cirka 25 procent svår migrän. Målet för insatsområdet är en tillgänglig och jämlik vård för barn och ungdomar genom att anpassa och implementera de kunskapsstöd som tas fram på nationell nivå.

RPO kommer att arbeta med att göra en regional gap-analys gällande tillgången till vård med särskilt fokus på profylaktisk behandling vid frekventa migränanfall och möjlighet att få behandling hos fysioterapeut.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Under verksamhetsåret kommer ett antal kartläggningar och analyser utifrån ett barn- och ungdomsperspektiv att påbörjas. Utifrån dessa kartläggningar och analyser kommer bedömningar att göras om de ska ingå som nya insatsområden i kommande mål- och insatsplaner.

Covid-19 och postcovid

Covid-19 hos barn och ungdomar är en ny sjukdom där kunskapsläget fortlöpande behöver uppdateras och implementeras i vården.

Ett drygt hundratal barn har vårdats med Multisystem Inflammatory Syndrome in Children (MIS-C) i Sverige. Tillståndet är potentiellt livshotande, men inga dödsfall har inträffat i Sverige.

Även barn har drabbats av långtidsbesvär efter Covid-19 såsom trötthet, dyspné, hjärtklappning och huvudvärk. Ett pilotprojekt för att utveckla vården för dessa patienter startades på Astrid Lindgrens barnsjukhus hösten 2020.

RPO avser att tillsätta en arbetsgrupp för att fokusera på omvärldsbevakning av kunskapsområdets utveckling, identifiera behov av kunskapsstöd samt ta fram förslag på vårdprocesser i sjukvårdsregionen vilka inkluderar flera vårdprofessioner och vårdnivåer.

Kartläggning av psykisk hälsa hos barn och ungdomar under Covid-19

Pandemin har visat sig slå särskilt hårt mot barn och ungdomars psykiska hälsa. Det finns klinisk misstanke om att suicidförsök med tablettintoxikation bland unga har ökat i regionen under pandemin. RPO avser att göra en kartläggning med hjälp av diagnoskod läkemedelsintoxikation.

Kognition

Kognitiva svårigheter vid t.ex. ADHD, autism och närliggande tillstånd kan ha många orsaker. I takt med att barn räddas till livet genom behandlingar som kan ge neurobiologisk funktionspåverkan ökar gruppen med kognitiva svårigheter sekundärt till olika behandlingar hos de så kallade ”nya överlevarna” till exempel barn som har genomgått transplantation, behandling för cancer, allvarliga hjärtfel eller extremt prematura barn. På specialistmottagning för barn och unga i Liljeholmen kommer ett pilotprojekt för kognitiv utredning av hjärtbarn, som har utfallit positivt i den kognitiva screeningen utförd på barnhjärtmottagningen, att starta våren 2021. Även barn som har opererats för diafragmabråck kan komma att inkluderas. För att arbeta fram förslag på lämplig vårdstruktur gällande kognitiva utredningar för ”de nya överlevarna” kommer en arbetsgrupp att tillsättas.

Sexuella övergrepp på prepubertala barn

Folkhälsomyndigheten har identifierat att det saknas kunskap och uppföljning av sexuellt våld mot barn. För ungdomar över 13 år och vuxna finns en akutmottagning för våldtagna på Södersjukhuset med strukturerad medicinsk och psykologisk uppföljning. För barn under 13 år (prepubertala barn) saknas strukturerad psykologisk uppföljning.

För att öka kunskapsnivån och möjliggöra omhändertagandet av prepubertala barn likvärdigt med omhändertagandet av ungdomar över 13 år kommer en analys av området att göras. RPO föreslår att representanter från Barnskyddsteamet vid Astrid Lindgrens barnsjukhus och kommunrepresentant från RPO deltar i arbetet.

Nutrition

Omvårdnadsområde nutrition med inriktning undernäring är ett av tre prioriterade områden inom vårdsaksnätverket. Det finns ett stort behov av att tydliggöra vårdstruktur och definiera vårdnivåer för barn med nutritionssvårigheter. RPO avser tillsätta en arbetsgrupp för att kartlägga vårdutbudet och vårdprocesser samt genomföra en gap-analys.

RPO avser att implementera screeningverktyget Strongkids på samtliga slutenvårdsavdelningar inom sjukvårdsregionen. Undernäring vid inläggning på sjukhus och/eller ett försämrat nutritionsstatus innebär flera risker, exempelvis viktnedgång, försämrad sårläkning, ökad risk för infektionssjukdomar och förlängd vårdtid. Genom att implementera screeningverktyget Strongkids inom slutenvården i hela regionen vill vi förbättra förutsättningarna för patienternas tillfrisknande.

Kartläggning av läkemedelsanvändning hos barn i Sjukvårdsregion Stockholm-Gotland

Läkemedelsbehandling är den vanligaste vårdåtgärden och felaktig läkemedelshantering är den vanligaste avvikelsen. RPO avser att övergripande följa de läkemedel som förskrivs och används av barn på sjukhus och med Barnläkemedelsgruppen se över vilka favoriter som finns för ett säkert och uppdaterat beslutstöd.

RPO avser att kontinuerligt följa allvarliga läkemedelsavvikelser och presentera de åtgärder som i analyser rekommenderas för en säker vård av barn i Region Stockholm.

Övriga prioriterade aktiviteter

NPO barn- och ungdomars hälsa kommer att vara delaktiga i att ta fram ett sammanhållet vårdförlopp för traumatisk hjärnskada. Arbetet kommer att påbörjas under första kvartalet 2021 och avslutas första kvartalet 2022. RPO kommer att ta del av arbetet och bidraga till regional implementering.

RPO har samarbetat med Hänvisningsstödet för att förbättra möjligheten att hänvisa barn med sjukdomssymtom till rätt vårdnivå. Syftet är att tydliggöra vilka barn som skall hänvisas till vilken vårdnivå. Uppföljning kommer genomföras avseende om implementeringen leder till att sökmönstret på barnakuterna förändras till förmån för patienter som behöver barnakuternas vårdnivå.

RPO har tagit del av NAG omhändertagande av den akut sjuke patientens arbete med införande av nationell version av Pediatric Early Warning Score (PEWS). Syftet med PEWS är att tillhandahålla ett gemensamt skattningsinstrument för att på ett standardiserat sätt bedöma barns vitalparametrar och att ge ett gemensamt språk för att kommunicera mellan enheter. RPO planerar ett fortsatt samarbete med NAG akutsjukvård och att verka för regional implementering i barnverksamheter.

RPO har utsett två representanter för att deltaga i arbetsgrupp kort tungband i regi av RPO öron-, näs- och halssjukdomar. RPO kommer att ta del av kunskapsstödet och hjälpa till med spridning och implementering i barnverksamheter.

RPO svarade under 2020 på remissen av Socialstyrelsens kunskapsstöd Vårdkedjan för barn som behöver neonatalvård och deras familjer. Sjukvårdsregion Stockholm-Gotland arbetar generellt med målsättningen som anges i dokumentet med rekommendationen om minimal separation mellan barn och föräldrar utifrån de olika förutsättningar som finns inom regionen. Vårdmiljön är anpassad men flera avdelningar är omodernt utformade. Handledningen bör stärkas och en stor del av omvårdnadspersonalen är oerfaren. Generellt erbjuds stödsamtal till föräldrar i kris och då företrädelsevis av vårdpersonal och kuratorer medan det finns en brist på psykologer som kan ge stöd vid mer uttalade krissituationer. Rekommendationerna ger bra råd till personal som ska arbeta inom BB och neonantalverksamheterna och är välmotiverade, vilket kan underlätta en fortsatt implementering i sjukvårdsregionen.

Översikt av Regionalt programområde barn- och ungdomars hälsa samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa. Tillsammans gör vi varandra framgångsrika	En god och jämlik barnhälsovård inom sjukvårdsregion Stockholm-Gotland.	Minskning av en omotiverad variation av screening enligt Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS) mellan barnavårdscentraler.
		Arbeta med införandet av det svenska barnhälsovårdsregistret (BHVQ) i sjukvårdsregionen.
	Förbättrad tillgänglighet till effektiv behandling för barn med långvarig smärta	Implementera kommande vårdprogram framtagna av NAG långvarig smärta.
		Tydliggöra vårdprocesser i Sjukvårdsregion Stockholm-Gotland
	Minska förekomsten av övervikt och fetma hos barn och ungdomar i sjukvårdsregionen.	Kartläggning av förekomsten av övervikt och fetma hos barn och ungdomar i sjukvårdsregionen.
		Ökad geografisk närhet till vård och behandling i områden med högst förekomst av fetma.
		Ökad inrapportering till nationella kvalitetsregister.
		Öka användningen av effektiva behandlingsinsatser.
		Ökad diagnostiseringsgrad av fetma (E66) inom sjukvårdsregionen
		Prevention och behandling ska nå fler.
	Tillgänglig, jämlik och god vård av barn och ungdomar med migrän.	Att kunskapen om migrän hos barn och ungdomar ökar bland vårdgivare och att nationellt kliniskt kunskapsstödet används för utredning och behandling.
		Öka behandlingen med betablockerare för profylax av täta migränanfall
		Öka andelen barn som får träffa ett multidisciplinärt team (till exempel sjuksköterska, fysioterapeut och psykolog) för att säkra en multimodal behandling av migrän.

Regionalt programområde cancersjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO cancer

Drygt 60 000 personer i Sverige diagnostiseras med cancer varje år och antalet väntas öka till 100 000 år 2040. Samtidigt förbättras prognosen för de flesta cancerformer. Inom sjukvårdsregion Stockholm-Gotland får ungefär 13 000 personer årligen besked om att de har cancer. Inom cancerområdet finns 31 standardiserade vårdförlopp för att korta tiderna till behandling för patienter med misstänkt cancer.

Mål och insatsområden 2021–2022

RPO cancers mål och insatsplan för 2020–2021 utgår från det sjukvårdsregionala dokumentet ”Cancerplan Stockholm Gotland 2020–2023” (nedan kallad Cancerplan). Den 4-åriga cancerplanen togs fram med bred sjukvårdsregional förankring bland annat genom workshops med patient/närståendeföreträdare, vårdens medarbetare, representanter för organisationen De forskande läkemedelsföretagen (LIF), politiker och allmänhet. Cancerplanen bygger i sin tur på den nationella cancerstrategin och dokumentet ”Vägen framåt” som ytterligare förtydligar strategin.

Cancerplan utgår från fyra mål:

1. Befolkningens levnadsvanor ger god hälsa och minskad risk att drabbas av cancer
2. Minska insjuknandet i cancer
3. Minska dödligheten i cancer
4. Ökad hälsa och livskvalitet hos patienter med cancer och deras närstående.

Målen är nedbrutna till 14 delmål som sin tur är nedbrutna till 41 regionala prioriteringar. Resultaten följs upp och analyseras kontinuerligt genom 38 nationella kvalitetsregister. Det finns kunskapsstöd i form av cirka 40 nationella vårdprogram och cirka 30 standardiserade vårdförlopp. Regionalt cancercentrum (RCC) är ansvarigt för efterlevnad av Cancerplan.

RPO cancer utgör en del av RCC med fokus på samarbete inom kunskapsstyrningsorganisationen.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Som beskrivet ovan finns Cancerplan som i detalj beskriver alla de områden som RCC arbetar med för att skapa en jämlik cancervård.

Övriga prioriterade aktiviteter

RPO cancer kommer fortsätta arbetet med att etablera processen för bred förankring och regionalt införande av nationella vårdprogram och vårdförlopp med fokus på patientsäkerhet och jämlikhet. Detta kommer bland annat att ske genom att implementera nationellt framtagna ramar för horisontell prioritering vid beslut om regionalt införande av nationella vårdprogram. RPO cancer kommer att anpassa tidigare process för handläggning av reviderade vårdprogram till ovanstående nationellt framtagna ramar. Det rör sig om handläggning av cirka 60–80 vårdprogram per år.

RPO cancer kommer aktivt att stärka samarbetet med kunskapsstyrningens utsedda

universitetssjukvårdsenheter (USV-enheter) för att skapa möjligheter till nya forskningsområden och arenor för omsättande av forskning i klinisk vardag. Det kan handla om att RPO cancer kommer stödja forskning och utveckling inom bland annat patient/närstående delaktighet, omvårdnad, rehabilitering, palliativ vård, e-hälsa, jämlik vård, och organisation. RPO cancer kommer även att stödja forskning och utveckling av tidig upptäckt av cancer, inom egenvård och andra former av rehabilitering genom information och utbildning och insatser som leder till ökat antalet patienter som deltar i forskningsstudier.

Regionalt programområde endokrina sjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO Endokrina sjukdomar

Endokrina sjukdomar innefattar sjukdomar i kroppens hormonproducerande körtlar, till exempel könskörtlar, hypofysen och sköldkörteln, metabolism – även kallat ämnesomsättning– samt diabetes.

Mål och insatsområden 2021–2022

RPO endokrina sjukdomar har prioriterat personer med diabetes typ 1 och 2. I ett testmiljöprojekt identifierades omotiverade skillnader i diabetesvården inom Region Stockholm, samt att Diabetesvården i regionen inte nådde målen i Nationella riktlinjer för diabetesvård vad gäller kontroll av kardiovaskulära riskfaktorer. Målet med insatsen är att minska kardiovaskulär sjukdom hos patienter med diabetes genom intensivare behandling av kardiovaskulära riskfaktorer. Insatsområdet samordnas med RPO primärvårds fokusområde på kardiovaskulär risk. Satsningen inkluderar utbildning om diabetes i primärvård och ökad spridning av kunskapsstöd. RPO endokrina sjukdomar har också som mål att öka livskvalitén för patienter med diabetes typ 1 genom ökad användning av patientrapporterade mått såsom patientrapporterade mått såsom PROM och PREM eller likvärdiga verktyg. Diabetessatsningarna kommer att samordnas med regionfullmäktiges framtagna Diabetesplan.

Insatserna inom diabetesområdet kommer att följas upp genom analys av kardiovaskulära riskfaktorer hos patienter med diabetes i Nationella diabetesregistret.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

För att minska antalet osteoporosrelaterade frakturer och fraktur-relaterade komplikationer har ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för osteoporos tagits fram nationellt. Det regionala arbetet med att implementera personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för osteoporos inleds med en gapanalys som underlag för att sätta mål för arbetet och identifiera relevanta åtgärder.

Övriga prioriterade aktiviteter

RPO endokrina sjukdomar fortsätta arbetet med att implementera de nationella riktlinjerna för rörelseorganens sjukdomar.

Nationellt är även grupperna personer med hypertyreos och med primär hyperparatyroidism prioriterade. RPO endokrina sjukdomar avvaktar det nationella arbetet. RPO endokrina sjukdomar inväntar också personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för patienter med diabetes och hög risk för fotsår, samt nationella riktlinjer för fetmabehandling.

Översikt av Regionalt programområde endokrina sjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
	Minska antalet osteoporosrelaterade frakturer och fraktur-relaterade komplikationer	Fler med lågenergifraktur ska utredas avseende osteoporos.
		Fler med lågenergifraktur ska behandlas med osteoporosläkemedel.
		Fler med riskfaktorer för osteoporos ska utredas med DXA.
		Fysioterapi och balansträning -minskar risk för ny fraktur hos patienter med höftfraktur. -leder till ökad funktion och förbättrat ADL hos patienter med kotkompressioner.
	Minska kardiovaskulär risk hos patienter med diabetes typ 1 och 2	Erbjud fler patienter blodfettssänkande läkemedel (statiner).
		Öka andelen patienter som når målet för blodtryck.
		Erbjud fler patienter med diabetes typ 2 glukossänkande läkemedel med kardiovaskulär protektiv effekt.
		Insatser för rökstopp

Regionalt programområde hjärt- och kärlsjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO Hjärt- och kärlsjukdomar

Hjärt- och kärlsjukdom är den vanligaste dödsorsaken i Sverige, 32 procent av samtliga dödsfall år 2019 enligt statistik från Socialstyrelsen. Hjärt- och kärlsjukdom innefattar bland annat kranskärlssjukdom och hjärtinfarkt, klaffsjukdom, rytmrubbningar, hjärtsvikt, ärftlig hjärt-kärlsjukdom, medfödda hjärtfel och perifer artärsjukdom. Riskfaktorer för att drabbas av flera av tillstånden innefattar diabetes mellitus, högt blodtryck, höga blodfetter och sömnapné. Livsstilsfaktorer som rökning, fetma, fysisk inaktivitet och överkonsumtion av alkohol ökar risken för flera av sjukdomarna. RPO hjärt-kärlsjukdomar har som övergripande målsättning att förbättra hälsa och livskvalitet för personer med hjärt-kärlsjukdom i Region Stockholm och på Gotland.

Mål och insatsområden 2021–2022

Nationellt och regionalt prioriteras patientgruppen som drabbats av hjärtinfarkt. Målet är att minska sjukligheten och dödligheten vid hjärtinfarkt genom att arbeta med sekundärprevention vid kranskärlsjukdom.

Nationellt och regionalt är målet att patienter med hjärtsvikt når förbättrad livskvalitet, överlevnad samt minskat behov av sjukhusinläggningar. Detta sker genom att förbättra utredning och omhändertagande av nyupptäckt hjärtsvikt. Det finns ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för hjärtsvikt som kommer att införas regionalt.

Målet är att minska lidandet och bevara funktionsnivå och undvika amputation hos patienter med kritisk benischemi samt minska sjukligheten och dödligheten i kardiovaskulär sjukdom. Det finns ett nationellt personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för kritisk benischemi som kommer att införas regionalt. Arbetet har inletts med en regional gapanalys och en kartläggning av hur patienter med kritisk benischemi handläggs inom sjukvårdsregionen.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Arbetet kommer inledas med en regional gapanalys och en kartläggning av hur patienter med varicer handläggs inom sjukvårdsregionen. Nationellt prioriteras att minska lidandet hos patienter med varicer och venösa bensår genom att förbättrad utredning och omhändertagande. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp är under framtagande och RPO Hjärt- och kärlsjukdomar kommer att arbeta med införandet av detta när det är godkänt.

Övriga prioriterade aktiviteter

RPO behöver påbörja en kartläggning av handläggningen av patienter med förmaksflimmer för att förbättra behandlingen och omhändertagandet.

Vi behöver ta del av dokumentet för sekundärprevention vid kranskärlssjukdom från NAG i samband med att det blir tillgängligt.

Översikt av Regionalt programområde hjärt- och kärlsjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Bättre hälsa och livskvalitet för personer med hjärt-kärlsjukdom i Region Stockholm och på Gotland.	**Sekundärprevention vid kranskärlssjukdom** Målet är att minska sjukligheten och dödligheten efter hjärtinfarkt och uppnå jämlik vård inom regionen.	Förbättra detektionsgrad och diagnossättningsgrad i primärvården för patienter med kranskärlssjukdom.
		Förbättra sekundärpreventiv läkemedelsbehandling.
		Strukturerat omhändertagande med årskontroller av patienter med kranskärlssjukdom i primärvården.
		Förbättrade levnadsvanor med rökavvänjning, ökad fysisk aktivitet och förbättrad kost.
	Utredning och omhändertagande av patienter med kritisk benischemi Målet är att patienter kan behandlas innan så allvarlig vävnadsförlust sker att extremiteten inte kan räddas	Tidig identifiering av KI innan avancerat stadium.
		Snabbare handläggning inom specialistvård av KI.
		Förbättrade sekundärpreventiva åtgärder vid KI för att minska komplikationer och hjärt-kärl-händelser (stroke, hjärtinfarkt, kritisk ischemi).
		Möjliggöra behandling av alla aspekter av KI genom multidisciplinär handläggning
	Insatsområde nyupptäckt hjärtsvikt Målet är en förbättrad livskvalitet, överlevnad samt minskat behov av sjukhusinläggningar hos patienter med hjärtsvikt.	Tid till diagnos kortas.
		Tid till optimal behandling kortas och andel patienter som erhåller adekvat behandling ökar.
		Ökad andel patienter som behandlas vid teambaserade hjärtsviktsmottagningar
		Ökad andel patienter som får ett individuellt besök hos fysioterapeut i enlighet med vårdförloppet.
		Öka användningen av kvalitetsregistret Rikssvikt för att förbättra möjligheten till uppföljning.

Regionalt programområde hud- och könssjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO hud- och könssjukdomar

Hud- och könssjukdomar omfattar bland annat sexuellt överförbara sjukdomar och inflammatoriska hudsjukdomar. Det finns ett flertal folksjukdomar i denna kategori som exempelvis psoriasis och eksem. Patienterna remitteras vid behov från primärvård till hud- och venereologmottagning.

Man räknar med att ungefär 2-3 procent av befolkningen drabbas av psoriasis av varierande grad. Samsjuklighet med hjärt- och kärlsjukdomar, metabolt syndrom (exempelvis diabetes, bukfetma och högt blodtryck) besvär från leder och muskelfästen samt psykisk ohälsa förekommer inte sällan i denna patientgrupp.

Atopiskt eksem är en inflammation i hud och förekommer hos vuxna ca 2-10 procent och hos barn cirka 15-30 procent. Besvären består av intensiv klåda, ofta över hela hudkostymen, dygnet runt och inte sällan med hudinfektioner på grund av sprickbildningar i huden.

Obehandlad gonorré hos kvinnor kan leda till svårigheter att bli gravid och en ökad risk för utomkvedshavandeskap. Obehandlad gonorré hos män kan leda till bitestikelinflammation eller prostatainflammation. I sällsynta fall kan det leda till ögoninflammation och ledbesvär.

Mål och insatsområden 2021–2022

RPO hud- och könssjukdomar kommer att verka för en mer jämlik vård genom att implementera nationella riktlinjer och förbättra uppföljningen via kvalitetsregister både gällande psoriasis och eksem. Det för att säkerställa att patienten får en optimal och kostnadseffektiv behandling. Det pågår även nationellt arbete gällande patienter med antibiotikabehandling mot gonorré. RPO hud- och könssjukdomar kommer att arbeta för att minska resistensutvecklingen för denna patientgrupp genom att följa nationella rekommendationer både gällande behandling och uppföljning. Om överförskrivning av antibiotika fortsätter så kan det finnas risk för att ingen behandling finns att erbjuda patienterna i framtiden.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

RPO hud- och könssjukdomar kommer att verka för att förbättra uppföljningen av vården för patienter med atopiskt eksem, gonorré och psoriasis tillsammans med NPO hud- och könssjukdomar.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt pågår ett arbete att ta fram personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för patienter med svårläkta sår som ska koordineras med vårdförlopp för venösa bensår (hjärt- och kärlsjukdomar) och diabetiker med hög risk för fotsår (endokrina sjukdomar). Efter beslut kommer RPO hud- och könssjukdomar arbeta för införande av detta.

Översikt av Regionalt programområde Hud- och könssjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
En jämlik vård av god säkerställd kvalitét med utgångspunkt från patientens behov med hud- eller könssjukdomar	Mer jämlik vård utifrån målvärden i Socialstyrelsens nationella riktlinjer gällande psoriasis.	Ökad täckningsgrad i det nationella kvalitetsregistret PsoReg
	Minskat nyinsjuknande i gonorré och minska risken för resistensutveckling	Ökad följsamhet till SSDV behandlingsrekommendationer.
	Ett nationellt kvalitetsregister för atopiskt eksem gällande systemläkemedel för mer jämlik vård.	Ökad täckningsgrad i det nationella kvalitetsregistret Swed-AD

Regionalt programområde infektionssjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO infektionssjukdomar

Det övergripande målet/syftet med RPO infektionssjukdomar är att förebygga och förbättra behandlingen av personer som drabbas av infektionssjukdomar. En infektion orsakas av att ett smittämne som angriper kroppen såsom en bakterie, ett virus eller en parasit. Virus kan orsaka till exempel influensa, covid-19, vattkoppor, hepatit, hiv och TBE-infektion. Bakterier kan vålla till exempel lunginflammation, urinvägsinfektion, halsfluss, borrelia, salmonellainfektion. Parasiter kan ge upphov till malaria och maskinfektioner.

Mål och insatsområden 2021–2022

I det nationella arbetet inom Strama, Samverkan mot antibiotikaresistens, prioriteras arbete med att minska antibiotikaresistens, vilket Strama Stockholm också driver kontinuerligt.

Nationellt prioriteras ett snabbare omhändertagande och diagnostisering av personer som drabbas av sepsis, vilket förväntas leda till att patienten får lindrigare/färre eller inga komplikationer och kortare vårdtid med lägre vårdkostnad som följd. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för sepsis kommer godkännas i maj 2021. RPO infektionssjukdomar kommer efter en regional gapanalys sätta upp mål för införandet och identifiera sjukvårdsregionala åtgärder. Region Stockholm är pilotregion för digital utveckling av vårdförloppet. RPO Infektionssjukdomar kommer tillsammans med RPO Akut vård att arbeta införandet av vårdförloppet.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Det nationella programområdet infektionssjukdomar fortsätter att bidra till insatser som påbörjats 2020 för att utveckla uppföljning av patienter som drabbas av covid-19. Även RPO infektionssjukdomar arbetar aktivt med detta och bidrar även med att ta fram och uppdatera gemensamma riktlinjer för behandling och uppföljning.

Övriga prioriterade aktiviteter

En nationell plan för att eliminera sjukdomarna hepatit B och C håller på att tas fram. RPO infektionssjukdomar avvaktar det nationella arbetet.

Översikt av Regionalt programområde infektionssjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Det övergripande målet/syftet med RPO infektionssjukdomar är att förebygga och förbättra behandlingen av infektionssjukdomar.	Minskad antibiotikaresistens i regionen.	Regional anpassning av insatser som prioriterats via nationella Strama.
		Införande av insatser via lokalt antibiotikaansvariga.
	Snabbare omhändertagande av sepsispatienter.	Tydliggjord struktur för omhändertagande genom vårdförloppet.
		Snabbare diagnos av sepsis.

Regionalt programområde kvinnosjukdomar och förlossning
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO kvinnosjukdomar och förlossning

Till kvinnosjukdomar räknas bland annat cellförändringar i livmoderhalsen, endometrios, aborter, preventivmedelsrådgivning, fertilitetsbehandling, blödningsrubbningar, förändringar i livmodern och vård av tidigare könsstympning. I förlossningsvård ingår åtgärder såväl före och under som efter en förlossning samt fosterdiagnostik.

Mål och insatsområden 2021–2022

Vården för patienter som genomgått tidigare könsstympning ska prioriteras. En regional rekommendation kring vårdprocess och behandling ska förbättra omhändertagandet och öka jämlikheten i vården för denna patientgrupp.

En regional arbetsgrupp arbetar med att ta fram behandlingsstöd och riktlinjer för vård av kvinnor i klimakteriet i syfte att uppnå jämlik och kunskapsbaserad vård. En gemensam journalmall för klimakterierådgivning har tagits fram och kommer att testas som pilotprojekt på en gynekologmottagning, primärvårdsmottagning och en barnmorskemottagning.

Gemensam aborttelefon i regionen har inrättats vilket kortat väntetiden. Under 2021 kommer regional riktlinje kring handläggning av missfall och senaborter arbetas fram.

Under året kommer en regional riktlinje kring antibiotikabehandling av gynekologiska infektioner arbetas fram.

Region Stockholm har legat högst i landet under lång tid vad gäller kvalitetsindikatorerna bristningar grad 3 och 4, stora blödningar samt andelen kejsarsnitt. Förbättringsarbete har pågått sedan 2016 med mycket positivt resultat men området behöver fortsatt fokus för att de goda resultaten ska bibehållas samt i förekommande fall fortsätta förbättras.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Det behövs göras en analys och översyn över varför patienter söker sig till gynakuterna både direkt och indirekt via 1177. Det har påvisats genom stickprov att endast cirka 30 procent av patienterna behöver sjukhusvård. Stödet som ligger till grund för hur patienter hänvisas via 1177 behöver också ses över.

Nationella riktlinjer om induktion efter 41 graviditetsveckor införs under året och uppföljning av andelen induktioner på regionens förlossningsenheter behöver följas noggrant under 2021 och 2022 för att kunna analysera skillnader som uppstår.

Övriga prioriterade aktiviteter

Dokumentationen av behandling och omvårdnad av patienter som genomgår abort skiljer sig kraftigt inom regionen. För att nå en mer jämlik och kvalitetssäkrad vård finns en önskan att ta fram en gemensam journalmall och RPO kommer under 2021 undersöka om det är möjligt.

Inom mödrahälsovården har insatser prioriterats nationellt för patienter i områdena blödningsrubbningar av uterina orsaker, fosterdiagnostik, handläggning vid överburenhet, Fetal RhD screening och profylax och digitaliserat kunskapsstöd. RPO kvinnosjukdomar och förlossning avvaktar det nationella arbetet.

Översikt av Regionalt programområde kvinnosjukdomar och förlossnings samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Verka för kunskapsbaserad och jämlik vård på rätt vårdnivå för kvinnor i regionen med kvinnosjukdomar samt inom graviditet och förlossning/eftervård.	*Klimakterierådgivning i hela vårdkedjan* Att alla kvinnor i målområdet får samma adekvata rådgivning oavsett var i vårdkedjan kontakt sker.	Öka andelen kvinnor som får kunskapsbaserad klimakterierådgivning hos gynekologiska mottagningar.
		Öka andelen kvinnor som får kunskapsbaserad klimakterierådgivning hos primärvården.
		Öka andelen kvinnor som får kunskapsbaserad klimakterierådgivning hos barnmorskemottagningar.
	Medicinska och omvårdnadsmässiga åtgärder vid kvinnlig könsstympning Att alla kvinnor som blivit könsstympade blir uppmärksammade och adekvat omhändertagna i hela vårdkedjan.	Gemensamma riktlinjer för omhändertagandet av kvinnor som är könsstympade i hela vårdkedjan.
		Öka andelen identifierade kvinnor som genomgått könsstympning.
		Öka och stärka kunskapen om kvinnlig könsstympning inom patientgruppen.
	Bristningar, blödningar och kejsarsnitt vid förlossningar Att andelen kvinnor som får bristningar i graden 3/ 4 eller större blödningar ska minska samt att andelen undvikbara kejsarsnitt ska minska.	Minska andelen föderskor som får bristningar i graden 3 eller 4.
		Minska andelen föderskor som får större blödningar än 1000 ml.
		Minska andelen undvikbara kejsarsnitt.

Regionalt programområde levnadsvanor
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO levnadsvanor

Hälsorelaterade levnadsvanor har betydelse för nio av de tio vanligaste sjukdomstillstånden som leder till för tidig död. Den som inte röker, äter hälsosamt, är fysiskt aktiv och inte dricker större mängder alkohol lever i genomsnitt 14 år längre än den som har ohälsosamma levnadsvanor.

Stöd till hälsosamma levnadsvanor kan förbättra såväl patienters hälsa som folkhälsan inkl. jämlikheten i hälsa. Det minskar framtida kostnader för hälso- och sjukvården och samhället som helhet. Arbetet med att främja hälsa och goda levnadsvanor behöver bedrivas inom många olika sektorer i samhället. Hälso- och sjukvården kan bidra till det och har ett särskilt ansvar att förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor på individnivå.

Det övergripande målet för RPO levnadsvanor är att förbättra hälsan i befolkningen genom att vara ett stöd för arbetet med levnadsvanor i hälso- och sjukvården.

Mål och insatsområden 2021–2022

För att säkerställa goda och jämlika förutsättningar för individer att få stöd till hälsosamma levnadsvanor i primärvården kommer RPO levnadsvanor ta fram en standard med strukturella förutsättningar för levnadsvanearbete på vårdcentraler samt identifiera effektiva samarbetsformer inom primärvården.

Ett långsiktigt mål för RPO levnadsvanor är att hälsofrämjande levnadsvanor ska vara en lika naturlig del i prevention och behandling av sjukdomar och risktillstånd som andra medicinska åtgärder. RPO levnadsvanor avser därför ge stöd till andra RPO:ers arbete med levnadsvanor.

Regionalt prioriteras att säkerställa att personal inom all hälso- och sjukvård har kompetens att stödja patienter till hälsofrämjande levnadsvanor alternativt uppmärksamma ohälsosamma levnadsvanor och hänvisa vidare. Detta kommer ske genom att verka för ökat deltagande på levnadsvaneutbildningar. RPO levnadsvanor kommer fortsätta arbeta med att kartlägga behov av och sprida information om utbildningar som är relevanta för Region Stockholm Gotland.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

RPO levnadsvanor ser behov att förbättra och underlätta dokumentationen av levnadsvanor och relaterade åtgärder i elektroniska patientjournaler. Utöver att skapa en tydligare struktur för arbetet med levnadsvanor i patientmötet förbättrar det förutsättningarna att följa upp levnadsvanor och åtgärder inom olika patientgrupper, vårdenheter och regiondelar. RPO levnadsvanor avser bland annat se över möjligheterna att samverka med förvaltningen av Take Care för att vara ett stöd i utvecklingen av journalmallar.

RPO levnadsvanor avser också undersöka möjligheten att följa vårdenheters resultat avseende relevanta levnadsvaneindikatorer regionalt i Primärvårdskvalitet.

Övriga prioriterade aktiviteter

För att säkerställa att hälso- och sjukvården jobbar med evidensbaserade insatser samt bidra till nationell kunskapsutveckling/spridning kommer RPO levnadsvanor att lyfta nya initiativ/arbetssätt i regionen till NPO.

RPO levnadsvanor kommer att fortsätta bevaka implementeringen av rökfri och alkoholfri operation i regionen, som nu ingår i avtal med opererande och remitterande verksamheter.

RPO levnadsvanor kommer kontinuerligt att se över information i relevanta kunskapsstöd t.ex. VISS, Kloka listan, Rekommenderade läkemedel på Gotland och Vårdgivarguiden.

Översikt av Regionalt programområde levnadsvanors samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Att förbättra hälsan i befolkningen genom att vara ett stöd för arbetet med levnadsvanor i hälso- och sjukvården	Att säkerställa goda och jämlika förutsättningar för patienter att få stöd till hälsofrämjande levnadsvanor i primärvården.	Ta fram en standard med strukturella förutsättningar för levnadsvanearbete på vårdcentraler.
		Identifiera samarbetsformer mellan vårdcentraler och andra enheter inom primärvården.
		Samarbete med RPO Primärvård.
		Att säkerställa att personal inom primärvården har kompetens att stödja patienter till hälsofrämjande levnadsvanor alternativt uppmärksamma ohälsosamma levnadsvanor och hänvisa vidare.
	Att säkerställa att levnadsvanor uppmärksammas i andra RPO:ers arbete inklusive i regionala kunskapsstöd och implementeringen av personcentrerade sammanhållna vårdförlopp	Skapa struktur/er för att ge stöd om levnadsvanor i andra RPO:ers arbete med att ta fram och revidera regionala kunskapsstöd.
	Att säkerställa att levnadsvanor uppmärksammas i andra RPO:ers arbete inklusive i regionala kunskapsstöd och implementeringen av personcentrerade sammanhållna vårdförlopp	Tillhandahålla en generisk mall för levnadsvanor i vårdprogram och förlopp.
		Sprida information om tillgängliga utbildningar inom levnadsvaneområdet.
	Att säkerställa att personal inom all hälso- och sjukvård har kompetens att stödja patienter till hälsofrämjande levnadsvanor alternativt uppmärksamma ohälsosamma levnadsvanor och hänvisa vidare	Bistå med kunskap om evidensbaserat levnadsvanearbete till andra RPO:er.
		All personal kan ge enkla råd om levnadsvanor och vid behov hänvisa vidare.
	Att säkerställa att personal inom all hälso- och sjukvård har kompetens att stödja patienter till hälsofrämjande levnadsvanor alternativt uppmärksamma ohälsosamma levnadsvanor och hänvisa vidare	Höja kompetensen för dem som specifikt ska stödja patienterna med levnadvanearbete.
		Personal har kännedom om patientutbildningar att hänvisa patienter till.

Regionalt programområde lung- och allergisjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO lung-och allergisjukdomar

Lung- och allergisjukdomar inkluderar astma, KOL, luftvägsallergi, matallergi och obstruktiv sömnapné och interstitiella lungsjukdomar. Hälso- och sjukvård av dessa sjukdomar sker såväl akut som planerat.

Mål och insatsområden 2021–2022

Fler personer med kronisk obstruktiv sjukdom (KOL) ska få tillgång till personcentrerade insatser för att bromsa sjukdomsförloppet, förhindra exacerbationer och förbättra prognosen genom införande av det nationellt framtagna personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för KOL. RPO lung- och allergisjukdomar har satt upp sjukvårdsregionala mål för att minska underdiagnostik, öka tillgängligheten till effektiv och god vård i enlighet med nationella och internationella vård- och behandlingsriktlinjer, öka patienternas delaktighet i vård och behandling samt erbjuda tobaksavvänjningsstöd till personer som röker.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

År 2019 utformades ett nytt regionalt vårdprogram för astma hos barn och vuxna i regionen. Vårdprogrammet specificerade kvalitetsindikatorerna som bör följas för att förbättra astmakontrollen. De viktigaste kvalitetsindikatorer är genomförd spirometri, strukturerat frågeformulär (ACT), fråga om rökning, allergiutredning, längdmätning för barn vid behandling med inhalationssteroider, skriftlig behandlingsplan, återbesök minst 2 ggr per år vid okontrollerad astma (ACT <20 p). RPO lung- och allergisjukdomar kommer arbeta för att hitta bra sätt att följa upp kvalitetsindikatorerna och implementering av vårdprogrammet.

Processen där patienter som av specialist i allmänmedicin/barnmedicin /allergisjukdomar befunnits ha indikation för allergen immunterapi (AIT) behandling kan genomföra denna behandling, som sträcker sig över 3 års tid, kan genomföras i primärvården har initierats. Antalet vårdcentraler och barn- och ungdomsmedicinska mottagningar som kan erbjuda denna behandling behöver dock ökas. RPO lung- och allergisjukdomar kommer att ytterligare analysera behov och möjlighet till tydligare rutiner för Allergen immunterapi i primärvården.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt har vården för patienter med astma/KOL, matallergi, interstitiell lungsjukdom och obstruktiv sömnapné prioriterats. RPO lung- och allergisjukdomar kommer genomföra en regional gapanalys när det nationella arbetet är godkänt inom dessa områden.

RPO lung- och allergisjukdomar ska stödja den regionala strukturen med certifiering av astma-/KOL-mottagningar i primärvården. En högre andel certifierade mottagningar bedöms ha avgörande betydelse för en framgångsrik implementering av första delen av vårdförloppet för KOL, vilket i princip uteslutande rör primärvården.

För att diagnosticera, vårda och följa upp den helt nya patientgruppen med Covid-19 krävs ett omfattande utbyte av kunskap och erfarenheter mellan ett stort antal professioner och discipliner. NPO lung- och allergisjukdomar har som målsättning att bistå med expertis för kompetensutveckling och framtagande av kunskapsstöd inom Covid-19. RPO lung- och allergisjukdomar har ambitionen att på alla sätt delta i denna process på regional nivå samt verka för att en kunskapsbaserad och säker användning

av metoder för diagnostik och behandling inom lung- och allergisjukdomar säkerställs under Covid-19-epidemin. Exempelvis kommer RPO lung- och allergi kommer att ha fortsatt samarbete med PRO primärvård kring hantering av Postcovid dokument på VISS.nu.

Översikt av Regionalt programområde lung- och allergisjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
	Det övergripande målet är att vården identifierar fler personer med KOL, säkerställer tidig och rätt diagnos och sätter in evidensbaserad behandling, där rökstopp är den viktigaste.	Minska nuvarande underdiagnostik vid KOL.
		Öka tillgängligheten till effektiv och god vård i enlighet med nationella och internationella vård- och behandlingsriktlinjer.
		Öka patienternas delaktighet i vård och behandling
		Erbjuda tobaksavvänjningsstöd till personer som röker
		Förbättra deltagandegrad till rapportering till nationellt kvalitetsregister

Regionalt programområde mag- och tarmsjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO mag- och tarmsjukdomar

Mag- och tarmsjukdomar inkluderar till exempel Crohns sjukdom och ulcerös kolit, Irritable Bowl Syndrome (IBS), gallstenssjukdom och levercirros. Besvär i mage och tarmar kan förutom att vara smärtsamma ofta upplevas som pinsamma och svåra att prata om.

Mål och insatsområden 2021–2022

Nationellt är ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för inflammatorisk tarmsjukdom (IBD) under framtagande. Regionalt kommer RPO mag- och tarmsjukdomar att verka för att öka täckningsgraden för kvalitetsregistret för IBD, SWIBREG, för att kunna identifiera ojämlik hälsa och behov av förbättrad vård för dessa patienter.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Kartläggning av vård för patienter med Irritable Bowel Syndrome (IBS) för att identifiera ojämlikheter och förbättringsområden. Detta inför planering av insatser som syftar till en förbättrad vårdkedja för patienterna.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt pågår arbeten för patienter som drabbas av blindtarmsinflammation, levercirros, tarmsvikt och gallstenssjukdomar. RPO mag- och tarmsjukdomar bidrar i arbetet och kommer arbeta med regionalt införande av de vårdprogram som tas fram.

Regionalt programområde medicinsk diagnostik
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO medicinsk diagnostik

För att kunna utesluta eller påvisa sjukdom, ställa en diagnos och välja rätt behandling krävs ofta undersökningar av exempelvis blod, inre organ och kroppens fysiologiska processer. Området medicinsk diagnostik är brett och rymmer såväl laboratoriemedicinska analyser av blod och vävnader som radiologiska och fysiologiska metoder för avbildning och funktionsmätning.

Inom RPO medicinsk diagnostik ryms ett brett uppdrag och är därför indelat i två grupper – laboratoriemedicin samt bild- och funktionsmedicin.

Mål och insatsområden 2021–2022

RPO medicinsk diagnostik arbetar för att reducera metodvariationer mellan regionens olika aktörer inom bild- och funktionsmedicin genom att bland annat tillgängliggöra verksamheternas metodböcker och uppdatera de beslutstöd som finns publicerade för sjukvårdsregionens remittenter.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

En regional inventering och gapanalys genomförs av datakällor för laboratoriemedicin då det i dagsläget saknas relevanta datakällor och analysverktyg för det området.

Övriga prioriterade aktiviteter

RPO medicinsk diagnostik är fortsatt under etablering och utveckling av arbetssätt och processer. God tillgänglighet till och kvalitet på diagnostiska metoder är av stor vikt för merparten av övriga RPO:s patientgrupper. Det är viktigt att hitta fora för samverkan för bästa möjliga nyttjande av de diagnostiska resurser som står till regionens förfogande.

RPO medicinsk diagnostik kommer aktivt delta i införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp som berör medicinsk diagnostik. Nationellt kommer en förstudie om upphandling av remittentstöd för radiologiska och nukleärmedicinska undersökningar att genomföras. Det kommer också att utformas nationella rekommendationer för klinisk implementering av storskalig DNA-sekvensering. En nationell strategi för digitalisering av patologisk bilddiagnostik ska tas fram likaså en nationell blodförsörjningsplan och beslutsstöd för blodanvändning. RPO medicinsk diagnostik bidrar aktivt i ett flertal nationella arbeten.

Det saknas idag möjlighet att regionsövergripande analysera användning, variation och berättigande av bild- och funktionsmedicinska undersökningar. Det görs inte heller kvalitativa analyser på aggregerad nivå. Det pågår därför ett arbete att utveckla ett bild- och funktionsmedicinskt kvalitetsregister på bas av data från regionsarkivet BFT (Bild- och FunktionsTjänsten)

RPO kommer identifiera och verka för investering i, utveckling av och kompetensförsörjning för metoder där regionen är kapacitetsmässigt underetablerad i förhållande till rådande kunskapsläge. Nuklearmedicin generellt och PET/DT undersökningar specifikt är ett exempel på metod där RPO medicinsk diagnostik behöver verka för och delta i framtagandet av en regional utvecklingsplan/strategi.

Regionalt kommer åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen av biomedicinska analytiker att vidtas. Det handlar främst om att lyfta behoven och samverkan med ordinarie strukturer för kompetensförsörjning.

Regionalt programområde nervsystemets sjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO nervsystemets sjukdomar

Nervsystemets sjukdomar drabbar det centrala och/eller perifera nervsystemet, till exempel epilepsi, stroke, migrän, Parkinsons sjukdom, MS (multipel skleros), polyneuropati och ALS (amyotrofisk lateral skleros). Dessa påverkar kroppen på olika sätt beroende av hur många nerver som blivit drabbade samt vilka funktioner dessa nerver har. I programområdet ingår också patienter som drabbas av smärta och tillhörande smärtlindring.

Mål och insatsområden juli 2021–juni 2022

RPO nervsystemets sjukdomar kommer att verka för att minska konsekvenser för personer som drabbas av stroke eller TIA genom att leda arbetet med att införa det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet för Stroke och TIA som är framtaget nationellt. Införandet av vårdförloppet medför att både den medicinska vården och omvårdnadsåtgärder tydliggörs och förbättras.

RPO nervsystemets sjukdomar kommer att verka för en god slutenvård för patienter med nervsystemets sjukdomar och att patienterna når rätt vårdnivå och i rätt tid, genom förbättrad samverkan mellan Karolinska och de andra akutsjukhusen inom Region Stockholm.

Opioider är smärtlindrande substanser med morfinliknande verkningsmekanismer som kan leda till ett beroende eller biverkningar. De ska användas när de är indicerade, men förskrivs även till patienter där risker överstiger nyttan. RPO nervsystemets sjukdomar kommer leda ett arbete för att uppnå minskad förskrivning av opioider till de patienter där risker med opioidbehandling överstiger nyttan. Arbetet sker främst genom information och förbättrade uppföljningsrutiner vid opioidförskrivning.

I syfte att utveckla omvårdnaden för patienter med sjukdomar i nervsystemet kommer RPO verka för att förbättra vården vid akut förvirring inom vårdområde neurologi och neurokirurgi. RPO kommer också att lyfta behovet av tillräcklig omvårdnadskompetens inom vårdområde neurologi och neurokirurgi i Region Stockholm-Gotland.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Regionala behovs- och utbudsanalyser kommer att göras avseende patienter med Parkinsons sjukdom, MS, epilepsi. Det finns redan regionala gap-analyser som gjordes när de relativt aktuella nationella riktlinjerna samt rekommendationer om läkemedelsbehandling kom från Socialstyrelsen.

Migrän är en folksjukdom som kräver mycket resurser av den öppna neurologiska vården och där nya läkemedel nyligen introducerats. Strukturutredningen av den neurologiska öppenvården som gjordes 2019 i Region Stockholm visade hög användning av avancerad migränbehandling jämfört med övriga landet. En fördjupad analys ska ge ett gott underlag i regionen när de kommande nationella beslutsstöden för avancerad migränbehandling godkänns nationellt och ska införas regionalt.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt påbörjades 2020–2021 arbetet med att ta fram personcentrerade sammanhållna vårdförlopp för patienter med epilepsi, långvarig icke-malign smärta, traumatisk hjärnskada.

RPO-ordförande och processledaren har etablerat kontakt med patientföreningar genom Neurogruppen, en sammanslutning av patientföreningar inom vårdområdet. Patientorganisationerna kan via denna kontakt förmedla sina prioriterade områden.

Översikt av Regionalt programområde nervsystemets samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Att förbättra kunskap, tillgänglighet, jämlikhet, säkerhet, individanpassning samt effektiviteten i vården för patienter med sjukdomar inom nervsystemet i sjukvårdsregion Stockholm-Gotland.	Minska konsekvenser av stroke eller TIA genom att patienter som akut insjuknat i stroke eller TIA ges personcentrerad och sammanhållen rätt vård i rätt tid och på rätt plats.	Genomföra en kostnadsanalys för införandet av det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet stroke/tia.
		Skapa insikt, engagemang och delaktighet hos aktuella och relevanta aktörer och medarbetare inom det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet stroke/tia, från första vårdkontakt till utskrivning från strokeenhet.
		Förkorta tiden mellan insjuknande och start av reperfusionsbehandling (propplösande medicinsk/mekanisk propputdragning för att återställa cerebralt blodflöde) vid ischemisk stroke eller TIA. Samt öka andelen patienter som ges reperfusionsbehandling vid akut ischemisk stroke.
		Öka andelen patienter som kommer till Strokeenhet som första vårdnivå vid stroke och TIA.
		Förkorta tiden till akut insatt sekundärprevention vid ischemisk stroke och TIA.
		Ge tidigt blodtryckssänkande behandling vid hjärnblödning.
		Förkorta tiden till utredning och kärlkirurgisk åtgärd av eventuell karotisstenos.
		Erbjud tidigt i förloppet uppgiftsspecifik och målorienterad rehabilitering.
	God slutenvård för neuro-patienter, på rätt vårdnivå i rätt tid	Förbättrad samverkan mellan Karolinska och de andra akutsjukhusen rörande slutenvården för neuro-patienter.
		Identifiera indikatorer på förbättrad samverkan, exempelvis följa antalet patienter som väntar på överföring till annat sjukhus över tid.
	Minskad iatrogen (sjukdom orsakad av läkarvård eller sjukvård) läkemedelsproblematik genom förbättrade uppföljningsrutiner vid opioidförskrivning	Medvetandegöra problematiken hos professionen.
		Förbättrade uppföljningsrutiner vid opioidförskrivning
		Minskad riskanvändning av opioider, så som A) vid förskrivning av mer än en förskrivare B) vid samtidig behandling med bensodiazepiner C) för diagnoserna huvudvärk och fibromyalgi.
	Förbättrad omvårdnad för patienter med sjukdomar i nervsystemet inom sjukvårdsregion Stockholm-Gotland.	Säkerställa tillräcklig framtida omvårdnadskompetens inom neurologi och neurokirurgi.
		Förbättra vården vid akut konfusion i samarbete med Regionens Vårdsaksnätverk inom respektive RPO.

Regionalt programområde njursjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO njursjukdomar

Det finns många olika njursjukdomar. De vanligaste akuta sjukdomarna är njurbäckeninflammation och njurinflammation. Kronisk njursjukdom är vanligt hos patienter med diabetes och/eller hjärt-kärlsjukdom men innefattar en mängd underliggande sjukdomar som kan leda till njursvikt. Kronisk njursjukdom är vanligt förekommande och upptäcks ofta vid undersökning av orsak till högt blodtryck eller vid upptäckt av röda blodkroppar eller äggvita i urinprov. Det övergripande målet/syftet med RPO njursjukdomar är att förbättra hälsa och livskvalitet för personer med njursjukdom i Region Stockholm och Gotland.

Mål och insatsområden 2021–2022

Patienter med kronisk njursjukdom riskerar att försämras över tid i njurfunktion och att utveckla hjärt- och kärlkomplikationer. Behandlingsmålen syftar till att bromsa upp utvecklingen av njursvikten och att förhindra att patienten insjuknar i hjärt-kärlsjukdom. Nationellt pågår ett arbete för att upptäcka njursjukdom tidigt och uppnå så god prevention som möjligt där främst primärvårdens arbete är centralt. RPO njursjukdomar driver arbetet regionalt.

För patienter med avancerad kronisk njursjukdom (eGFR < 30 ml/min*1,73 m^2) behöver vården optimeras genom att förbereda för dialys och transplantation på bästa sätt. RPO njursjukdomar leder insatser för att dialysbehandlingen i regionen ska hålla god medicinsk kvalitet och ge möjlighet för patienter att leva ett aktivt liv med god hälsa och livskvalitet. En insats är att uppmuntra och utbilda så många som möjligt till självdialys. RPO njursjukdomar verkar även för ett ökat samarbete mellan geriatrik, särskilda boenden, hemsjukvård och ASIH för gemensamt omhändertagande av multisjuka och sköra patienter med avancerad kronisk njursjukdom samt patienter med dialys.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Det kommer att ske en kartläggning av njurmedicinska diagnoser i syfte att identifiera patienter med kronisk njursvikt i primärvården och möjliga förbättringsområden. En nulägesanalys av användandet av njurskyddande läkemedel inom regionen kommer också att göras.

Målen som angivits i Utvecklingsplan för Njursjukvården i Region Stockholm 2016–2022 kommer att följas upp. Dessa mål handlar om att intensifiera och utveckla det preventiva arbetet, ett ökat antal njurtransplantationer och att öka andelen självdialys.

Övriga prioriterade aktiviteter

Ett nationellt vårdprogram för kronisk njursjukdom är under framtagande och när det godkänns kommer RPO njursjukdomar arbeta med ett regionalt införande.

Nationellt prioriteras behandling av patienter med njursten och RPO kommer att involveras i implementering av nya nationella riktlinjer.

Förslag: En nationell arbetsgrupp ska bildas för arbetet med njurtransplantation med levande givare och RPO bidrar med expertis.

RPO kommer att samarbeta med flera andra RPO:n, exempelvis primärvård, urinvägssjukdomar, endokrina sjukdomar och hjärt- och kärlsjukdomar.

Översikt av Regionalt programområde njursjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	**Övergripande mål för insatsområde**	**Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål**
Bättre hälsa och livskvalitet för personer med njursjukdom i Region Stockholm och Gotland	Bättre hälsa och livskvalitet för personer med kronisk njursjukdom i Region Stockholm och Gotland	**Delmål avseende kronisk njursjukdom (CKD) i stadium 1-3 (eGFR >30 ml/min*1,73m^2):** Öka medvetenhet och kunskap om kronisk njursjukdom som en folksjukdom. Adekvat omhändertagande (identifiering, utredning, behandling) av CKD-patienter i primärvård.
		Delmål avseende CKD 4-5 (eGFR<30 ml/min*1,73m^2): Kunskap om uremisymtom i primärvård Förbättrad planering inför njurersättande behandling
		Delmål avseende förberedelse och genomförande njurersättande behandling (dialys och njurtransplantation) Förbättra utredning av potentiella levande njurdonatorer Öka njurtransplantation från både avliden och levande givare (öka andel). Förbättra dialyskvalitet Förbättra accessvården Förbättrad upplevd hälsorelaterad livskvalitet.
		Öka andel självdialys.

Regionalt programområde perioperativ vård, intensivvård och transplantation
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO perioperativ vård, intensivvård och transplantation (PIVOT)

Här ingår patienter som vårdas tiden före, under och efter en operation samt svårt sjuka patienter i behov av intensivvård. Patienter inom programområdets område är även de som genomgår en transplantation samt individer som är aktuella för donation. Patienter finns i alla åldersgrupper och med skiftande allvarlighetsgrad i sjukdomskaraktär. Övergripande mål för RPO PIVOT är att möjliggöra en god, jämlik och säker vård för patienter som vårdas före, under och efter en operation samt svårt sjuka patienter i behov av intensivvård. Detta innefattar även patienter som genomgår transplantation eller är möjliga donatorer.

Mål och insatsområden 2021–2022

Införande av regionalt framtaget uppföljningsprogram för intensivvårdspatienter. Syftet är att patienter som vårdas inom intensivvården ska få en systematisk, samordnad och likartad uppföljning. Programmet ska innehålla riktlinjer för en multiprofessionell uppföljning som möter patientens behov och följer bästa tillgängliga evidens.

Målet med uppföljningsprogrammet är att förbättra vården för alla intensivvårdspatienter samt säkerställa att patienter vårdade inom intensivvård får adekvat hjälp med problem och restsymtom. Ett viktigt mål är också att identifiera kunskapsluckor och generera ny kunskap för att utveckla vården, förebygga restsymtom samt optimera återhämtning. En översyn av behovet av utbildningsinsatser kommer göras.

Nationellt prioriteras ett snabbare omhändertagande och diagnostisering av personer som drabbas av sepsis, vilket förväntas leda till att patienten får lindrigare/färre eller inga komplikationer och kortare vårdtid med lägre vårdkostnad som följd. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för sepsis kommer godkännas inom kort. RPO PIVOT kommer efter en regional gapanalys sätta upp mål för införandet och identifiera sjukvårdsregionala åtgärder. Som en del av kunskapsstyrningen kommer RPO PIVOT att identifiera kunskapsluckor inom området och se över utbildningsbehovet. RPO PIVOT och RPO akut vård kommer tillsammans med RPO Infektionssjukdomar att arbeta med införandet av vårdförloppet.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Regionalt har ojämlikheter och patientsäkerhetsbrister identifierats i den pre-, per- och postoperativa vården. RPO avser att utifrån aktuellt kunskapsläge och en individanpassad patientvård bättre säkerställa förutsättningar för patienter att efter kirurgi få en så snabb och komplikationsfri återhämtning som möjligt. Arbetet innefattar representation från ledande kompetens inom perioperativ omvårdnads- och medicinsk forskning. RPO kommer också vidareutveckla arbetsmetoder för användningen av kvalitetsregisterdata i det lokala förbättringsarbetet, i första hand från Svenskt Peri Operativt Register (SPOR). RPO vill synliggöra nyttan med kvalitetsregistret och möjliggöra för alla vårdgivare som utför operationer i region Stockholm att rapportera in data till SPOR.

RPO PIVOT ingår i ett arbete kring ”Intensivvårds- och intermediärvårdsplatser i region Stockholm och Gotland, nuläge och börläge år 2025”. Arbetet har delvis försenats på grund av pandemin men behovet av denna inventering är samtidigt högaktuellt och viktigt att slutföra. Arbetet med en regional analys fortsätter för att säkerställa en patientsäker och optimal plats- och bemanningssituation inom denna vårdform.

Nationellt kommer ett arbete kring transporter av svårt sjuka patienter att påbörjas. RPO inväntar det arbetet för att därefter gå vidare med en regional analys.

Övriga prioriterade aktiviteter

Regionalt pågår ett arbete med samordning kring rehabilitering av patienter som haft covid-19. RPO PIVOT bidrar i olika projekt tillsammans med andra RPO.

För donations- och transplantationsverksamheterna planeras ett nationellt arbete med donation och jämlik vård för transplantation. RPO PIVOT kommer bidra aktivt i arbetet och kommer möjliggöra arbetet med ett regionalt införande av DCD (Donation after Circulatory Death) - donation då döden inträffar till följd av cirkulationsstillestånd.

RPO PIVOT kommer vara delaktig i processen för upphandling och införande av PDMS (Patient Data Management System), ett specialjournalsystem för anestesi och intensivvård. Avsikten är att regiongemensamt tillsammans med Gotland upphandla och införa ett PDMS för all intensivvård och anestesi. Det finns inget sjukhus i regionen idag som har något digitaliserat anestesiövervakning/dokumentation utan det sker fortfarande med papper och penna. Ett gemensamt system innebär stora möjligheter till forskning av strukturerade data inom anestesi- och intensivvård samt utöver den rena patientsäkerhetsnyttan också viktiga arbetsmiljömässiga förbättringar.

En bärande idé bakom arbetet i regionalt programområde bör vara att tillse att det finns möjligheter att arbeta med hela patientunderlaget i regionen för att ge långsiktig utveckling och möjlighet till forskning samt utbildning. Ett sådant arbetssätt kommer långsiktigt att förstärka möjligheterna att ta ett regionalt helhetsgrepp om utvecklingen av perioperativ vård och intensivvård och samtidigt bilda en tung bas för nationell utveckling och utbildning. Under 2019 initierades arbete under konceptet ”Stockholm Open klinisk forskning och utbildning” i syfte att skapa en gemensam arena för forskning, utveckling och utbildning. Ett förslag är att inrätta två separata arbetsgrupper, en för klinisk forskning och en för klinisk utbildning. Målet med verksamheten skulle vara att skapa lokala förutsättningar på sjukhusen för att kunna delta i multicenterstudier inom regionen där vi på så vis kan använda hela patientunderlaget. Målet med en regionövergripande utveckling av klinisk utbildning skulle vara att nå en bättre samordning av VFU platser och motsvarande resurser för grund- och specialistutbildningar jämte en gemensam ansats för att arbeta med hela kunskap- och kompetensunderlaget för fortbildning inom regionens alla sjukvårdsenheter. På så vis skulle vi gemensamt kunna säkerställa en god möjlighet till fortbildning för samtliga specialister oavsett vilken sjukvårdsenhet man arbetar inom samtidigt som de kompetenser som finns på olika sjukhus i regionen kan användas för kunskapsspridning till andra enheter.

Översikt av Regionalt programområde perioperativ vård, intensivvård och transplantations samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Möjliggöra en god, jämlik och säker vård för patienter som vårdas före, under och efter en operation samt svårt sjuka patienter i behov av intensivvård. Detta innefattar även patienter som genomgår transplantation eller är möjliga donatorer.	Implementering av regionalt uppföljningsprogram för intensivvårdspatienter. • Säkerställa ett uppföljningsprogram möter patientens behov och följer bästa tillgängliga kunskap • I förläggningen upprätta en gemensam databas	Kompletteras senare då beslut ska tas i RPO.
	Ett insatsområdes övergripande mål Införande av personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för sepsis.	Kompletteras senare då beslut om vårdförloppet tas i maj 2021.

Regionalt programområde primärvård
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO primärvård

Primärvård omfattar öppenvård som inte kräver akutsjukhusens resurser, oavsett sjukdomar eller patientgrupper. Många invånare får alla sina vårdbehov tillgodosedda i primärvården. För andra är den ett led i en vårdprocess med många inblandade aktörer från vård och omsorg. Merparten av personer som har någon av de stora kroniska folksjukdomarna eller hälsoproblemen, inklusive de vanligaste psykiska besvären, har sin läkarkontakt enbart eller i huvudsak med sin allmänläkare. Då de flesta invånare har sin första vårdkontakt i primärvården har den även en viktig roll för prevention och tidig upptäckt av sjukdom.

Mål och insatsområden 2021–2022

RPO primärvård fokuserar under 2021 på att arbeta med fyra områden som omfattar en stor del av patienterna i primärvården och där det finns stora förbättrings- och utvecklingspotentialer.

Psykisk ohälsa
Patienter med psykisk ohälsa är en betydande grupp inom primärvården där det finns ett stort behov av samverkan mellan olika professioner. Den stora gruppen patienter med mild till måttlig psykisk ohälsa tas om hand i primärvården, men de behandlingar som erbjuds i nuläget och befintliga kompetenser överensstämmer inte helt med evidensbaserade riktlinjer. Mer evidensbaserad behandling och bättre struktur kring hanteringen kan därmed få stora effekter för patienter, vården och samhället i stort.

De mest sjuka, inklusive sköra äldre och multisjuka
Problematiken och utmaningarna inom detta område kan inte på ett enkelt sätt avgränsas till äldre, utan innefattar även patienter i arbetsför ålder. Ur ett kliniskt perspektiv kan därför de mest sjuka, och ur ett vetenskapligt perspektiv multisjuka, passa bäst som en benämning av denna betydande grupp patienter i primärvården. Målet bör vara att radikalt ändra synen på mångsjuklighet inom hälso- och sjukvården i sjukvårdsregion Stockholm-Gotland. Under 2021 kommer RPO primärvård utreda och identifiera de mest effektiva och nödvändiga insatserna för denna patientgrupp.

Kardiovaskulär prevention
Detta är en av vårdens stora och viktiga uppgifter. Huvuddelen av den kardiovaskulära preventionen sker i primärvården. Det innefattar råd och stöd till förändring av levnadsvanor och medicinsk behandling av högt blodtryck, diabetes, förmaksflimmer, hjärtsvikt, perifer artärsjukdom och sekundärprevention efter akuta koronara syndrom och stroke. Det finns ett stort intresse av att förbättra det samordnade omhändertagandet av dessa patienter som ofta har en samsjuklighet. Kardiovaskulär prevention behöver därför utgå från en helhetssyn på individen och med en tydlig struktur för riskvärdering och åtgärder. Berörda RPO behöver samordna sig och enas om prioriteringsordning mellan de insatser som skall genomföras inom området.

Över- och underdiagnostik
I det nationella systemet för kunskapsstyrning och de nationella personcentrerade och sammanhållna vårdförloppen är målsättningen en god och jämlik vård. Specifika vårdprogram måste dock alltid prövas i den kliniska situationen i mötet med patienten, såväl utifrån samsjuklighet och polyfarmaci som utifrån patientens önskemål. Varje diagnostisk process innefattar risker för

både över- eller underdiagnostik. Det kan till exempel röra sig om att fel patientgrupper utreds utan tillräcklig patientnytta eller att de diagnostiska metoderna i sig har för stor felmarginal. Det pågår ett arbete på nationell nivå via nationella primärvårdsrådet där en checklista tas fram rörande över- och underdiagnostik. Tanken är att den ska användas när nya vårdförlopp tas fram inom kunskapsstyrningen. När detta arbete är färdigt kommer RPO primärvård att använda samma princip när praktisk tillämpning och implementering ska värderas på sjukvårdsregional nivå.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Inför 2021 har RPO primärvård tagit fram en primärvårdsrapport. Syftet med rapporten är att tydliggöra de breda spektra av patientgrupper som befinner sig i primärvården – allt från patienter med lindriga besvär till de med kroniska och flera sjukdomar. Rapporten förtydligar också primärvårdens roll som bas inom hälso-och sjukvården, där upptäckt och behandling av kroniska sjukdomar är en av de viktigaste uppgifterna. Det är denna rapport som utgör utgångspunkt i de områden som RPO primärvård fokuserar på under 2021.
(https://vardgivarguiden.se/globalassets/kunskapsstod/kunskapsstyrning/primarvardsrapport2021_webb.pdf)

Övriga prioriterade aktiviteter

Utifrån den primärvårdsstrategi som beslutats av regionfullmäktige i Region Stockholm ska RPO primärvård arbeta för att stärka primärvårdens roll i sjukvårdssystemet för att uppnå en mer jämlik och tillgänglig vård. Inom ramen för strategin ska RPO primärvård arbeta för en digitalisering som utvecklar vården. RPO primärvård skall också bistå med medicinsk och hälsoekonomisk prioritering för utbildnings- och utvecklingsinsatser som berör primärvården och som initieras från andra RPO samt delta aktivt i införandet av kommande personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp som berör primärvården.

Översikt av Regionalt programområde primärvårds samtliga insatsområden för 2021–2022

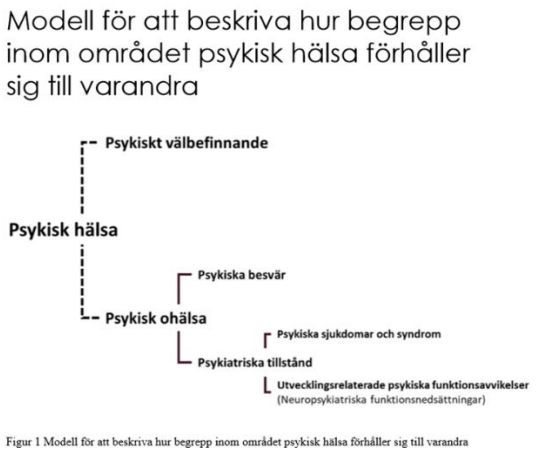
Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
RPO Primärvård ska verka för att befolkningen i region Stockholm Gotland erbjuds en kvalitetssäkrad, teambaserad, digifysisk, god och nära vård efter behov oavsett sjukdomar, ålder eller patientgrupp. *Detta omfattar all medicinsk behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver sjukhusens medicinska och tekniska resurser eller annan särskild kompetens.*	**Psykisk hälsa** Bättre evidensbaserat och patientcentrerat omhändertagande av patienten inom första linjens psykiatri.	Ökad användning av evidensbaserade metoder för behandling av psykisk sjukdom i primärvården.
		Bättre omhändertagande av patienter med mild till måttlig psykisk ohälsa genom förstärkt samverkan.
		Ökad tillgänglighet till tidig bedömning av psykisk ohälsa med rätt kompetens.
	De mest sjuka, inklusive sköra äldre och multisjuka Möjliggöra ett optimalt omhändertagande genom tydlig vägledning avseende att identifiera de mest effektiva och nödvändiga insatserna	Tidig upptäckt av kognitiv svikt.
		Bättre omhändertagande på akutmottagning med tydliggörande av resurser.
		Bättre kunskap om och tyngre incitament för att genomföra fördjupade läkemedelsgenomgångar i primärvården.
		Proaktivt arbetssätt för att upptäcka och erbjuda rätt vård till sköra individer.
	Kardiovaskulär prevention Väl fungerande primär- och sekundärpreventivt arbete för förebyggande av hjärt- och kärlsjukdom i primärvården.	Evidensbaserade metoder används för att identifiera och förändra ohälsosamma levnadsvanor.
		Förbättrat omhändertagande av diabetiker i primärvården i enlighet med Diabetesplanen.
		Ökad strukturerad diagnosregistrering och kardiovaskulär riskvärdering.
		Mer intensiv blodtryckssänkande behandling genom kombination av flera läkemedel.
	Över- och underdiagnostik Specifika vårdprogram prövas i den kliniska situationen i mötet med patienten, såväl utifrån samsjuklighet och polyfarmaci som utifrån individens behov och önskemål.	Sprida nationella checklistan kring över-/underdiagnostik till andra aktörer inom kunskapsstyrning och inom sjukvårdsregionerna.
		Fungerande struktur där resurser aktivt flyttas från överdiagnostiserade grupper till att proaktivt arbeta för att motverka underdiagnostik i andra grupper.

Regionalt programområde psykisk hälsa
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO psykisk hälsa

Psykisk hälsa är ett begrepp som ofta används i det allmänna samtalet men som ges olika innebörd i olika sammanhang. Ibland avses dess positiva dimension i form av psykiskt välbefinnande. Ofta avses dock psykisk ohälsa som kan inkludera alltifrån lättare oro till svåra psykiatriska tillstånd. Se bild nedan. Psykisk hälsa/ohälsa är ett brett område som omfattar allt från främjande och förebyggande insatser till högspecialiserad vård. Området inkluderar barn, vuxna och äldre och är angeläget för både regioner och kommuner.

Figur 1 Modell för att beskriva hur begrepp inom området psykisk hälsa förhåller sig till varandra

Källa PM, Socialstyrelsen, folkhälsomyndigheten, SKR 2020.

https://skr.se/download/18.77787191772ffcc879b8c94/1611925823966/PM_Begrepp%20inom%20omr%C3%A5det%20psykisk%20h%C3%A4lsa.pdf

Givet sina uppdrag har verksamheterna olika mål som syftar till att skapa värde för invånare, brukare, patienter och närstående genom exempelvis, minskade symtom, ökad funktionsnivå, bättre livskvalitet, ökad delaktighet i samhället, ökad andel i sysselsättning, ökad livslängd, ökade stödinsatser för anhöriga eller närstående, utveckla människors personliga potential och färdigheter, ökad autonomi, fler barn som klarar skolan med godkända betyg och minskade suicid.

Mål och insatsområden 2021–2022

För personer som insjuknar i schizofreni och sedan lever med schizofreni och liknande tillstånd har ett vård- och insatsprogram och ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp tagits fram nationellt. Det övergripande målet är att lindra symtom och öka funktion, förhindra återinsjuknande, öka självständighet och delaktighet i samhället samt förebygga fysisk ohälsa. Socialstyrelsen, nationellt programområde psykisk hälsa och andra aktörer har inför detta arbete uppmärksammat ojämlik implementering av gällande kunskapsstöd för målgruppen. RPO psykisk hälsa driver och stödjer arbetet med att införa vård och insatsprogram och det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet för sjukvårdsregion Stockholm-Gotland inom området schizofreni och liknande tillstånd. Brukar-och anhörigperspektiv är viktigt och finns med både vad gäller analyser och prioriteringar, samt i förbättringsarbetet.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Övriga sjukdomsgrupper där ojämlikheter identifierats på nationell nivå är självskadebeteende, depression och ångest, missbruk och beroende och ADHD. Nationella vård-och insatsprogram har därför lanserats för dessa områden. RPO psykisk hälsa kommer driva och stödja arbetet med att sprida och implementera vård och insatsprogram inom sjukvårdsregion Stockholm-Gotland. Det första steget är att utse regionala arbetsgrupper och göra regionala gapanalyser.

RPO psykisk hälsa kommer att bidra med analys av resultaten för personer långvarig smärta och utmattningssyndrom som en del i Region Stockholmsarbete med att revidera vårdvalet.

Övriga prioriterade aktiviteter

Vissa områden är inte knutna till specifika diagnoser eller nationella kunskapsstöd men det pågår arbete som söker sin förankring till kunskapsstyrningsarbetet. Det behöver utredas och klargöras om och på vilket sätt RPO psykisk hälsa bör vara involverat. Några exempel är våld i nära relationer, samverkan vid problematisk skolfrånvaro, komplexa ärenden inom socialpsykiatrin, kultur som hälsofaktor.

I arbetet med uppföljning av kunskapsstöden ingår att se över hur kvalitetsregister kan användas i arbetet med uppföljning av nationellt framtagna indikatorer och användas som utgångspunkt för regionala GAP-analyser. I många fall finns det inga kvalitetsregister inom området eller så är täckningsgraden för låg. Det behöver därför undersökas vilka datakällor/kunskapskällor som kan användas för att göra GAP-analyser och uppföljning samt i vilken utsträckning invånare, brukare och patienter erbjuds de prioriterade insatserna, inom såväl Regionen verksamheter som hos kommunerna.

En central del i arbetet med spridning är att förvalta den regionala kunskapsytan Psykiatristöd där regionala vårdprogram publiceras vilket är ett omfattande och utmanande arbete.

En stor del av de övriga aktiviteterna är långsiktigt arbete som handlar om att skapa strukturer och samarbetsformer mellan olika aktörer men även att avgränsa och prioritera arbetet i regionalt programområde psykisk hälsa.

Regionalt programområde rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin

Programområdet rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin omfattar personer med medfödd eller förvärvad funktionsnedsättning och därmed ingår alla åldrar, diagnosgrupper och vårdnivåer. Övergripande syfte är att skapa god hälsa och goda villkor för ett självständigt liv och aktivt deltagande i samhället för personer med medfödd eller förvärvad funktionsnedsättning. Området tar fasta på det dynamiska samspelet mellan hälsa, funktions- och aktivitetsförmåga, delaktighet och omgivningsfaktorer i samverkan med andra programområden så att rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicinska insatser blir en naturlig del i fler vårdprocesser.

Mål och insatsområden 2021 - 2022

Patienter som drabbats av covid-19 och har rehabiliteringsbehov är prioriterade nationellt. Ett intensivt arbete pågår för utformning av nationella kunskapsstöd. Målet är att bästa möjliga kunskap används i varje patientmöte och bidrar till bättre kvalitet och minskad variation i rehabiliteringen vid covid-19. Regionalt pågår arbete med att skapa och stärka nätverk för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan vårdgivare samt definiera tydliga rehabiliteringsnivåer regionalt.

För personer med medfödd eller tidigt förvärvad funktionsnedsättning innebär övergång från barnsjukvård till vuxenvård att barnsjukhusets samlade vård ersätts av en fragmenterad vuxensjukvård. Samtidigt blir personen myndig och förväntas ta ansvar för sin egen hälsa och vård. Anhöriga är inte längre per automatik involverade i vården. Resultatet blir att personer med komplexa vårdbehov i praktiken får sämre tillgång till vård, med risk för ytterligare ohälsa och försenad eller utebliven behandling. Området är nationellt prioriterat och ett kunskapsunderlag ska tas fram för att tydliggöra gränssnitt och förbättra samordning vid övergång till vuxensjukvård för barn- och ungdomshabiliteringens målgrupp. Regionalt förbereds arbetet genom att kartlägga och tillvarata erfarenheter från tidigare regionala arbeten inom området, samt att kartlägga aktuella förutsättningar för implementering av en tydlig och samordnad process för övergång (transition) till vuxensjukvård för barn- och ungdomshabiliteringens målgrupp. Samarbete med RPO barns och ungdomars hälsa är en förutsättning.

Personer med funktionsnedsättning har ofta en försämrad hälsoutveckling relaterat till levnadsvanor. NPO rehabilitering habilitering och försäkringsmedicin har därför som mål att skapa bättre möjligheter för en mer jämlik hälsa i hela populationen genom att anpassa hälsoinformation om levnadsvanor till habiliteringens målgrupper. I linje med detta nationella mål kommer RPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin arbeta för att det regionala vårdprogrammet ohälsosamma levnadsvanor implementeras i verksamheter som möter personer med funktionsnedsättning.

Ett försäkringsmedicinskt kunskapsstöd och ledningssystem är nationellt prioriterat och syftar till att säkerställa försäkringsmedicinsk kvalitet och patientsäkerhet i varje patientmöte för att uppnå jämlik och likvärdig vård. RPO rehabilitering habilitering och försäkringsmedicin kommer arbeta för att uppnå detta genom att utforma regionala strukturer och ta fram regionalt anpassade uppföljningsmått för kvalitetsuppföljning. Inom det försäkringsmedicinska området finns behov av att analysera skillnader i sjukskrivningsmönster inom regionen för att bedöma behov av kunskapsstöd eller andra insatser av RPO rehabilitering habilitering och försäkringsmedicin.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

En regional nuläges- och gapanalys av rehabiliteringsinsatser för patienter med funktionella neurologiska tillstånd planeras. Syftet är att se om det finns behov av kunskapsstöd och/eller tydliggörande av rehabvårdkedja för patientgruppen. För att kunna göra genomlysningen behöver flera RPO involveras i arbetet bland annat RPO nervsystemets sjukdomar, RPO psykisk hälsa och RPO primärvård.

RPO rehabilitering habilitering och försäkringsmedicin ser också behov av att genomlysa tillgången till spasticitetsbehandling till följd av medfödd eller förvärvad spasticitet (exempelvis p.g.a. cerebral pares, stroke) i regionen.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt pågår arbete med två personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp:
Vårdförlopp Traumatisk hjärnskada som nyligen startat 2021 och kommer att pågå till hösten 2022, och vårdförlopp Stroke och TIA vidareutvecklas med en andra del där rehabilitering ingår.

RPO rehabilitering habilitering och försäkringsmedicin är delaktiga i arbetet och kommer att planera för regionalt införande när vårdförloppen godkänns nationellt.

Regionalt har vuxna och barn med förvärvad ryggmärgsskada prioriterats och ett regionalt vårdprogram för rehabilitering och uppföljning av målgruppen är klart för införande.

En representant från RPO rehabilitering habilitering och försäkringsmedicin deltar i Socialstyrelsens prioriteringsgrupp i arbetet med nationella riktlinjer för adhd och autism under 2021–2022.

RPO rehabilitering habilitering och försäkringsmedicin är fortsatt delaktigt i arbete med att ta fram en uppdragsbeskrivning för ett samordnat medicinskt omhändertagande (SMO) inom primärvården för vuxna med omfattande funktionsnedsättning samt medverka i inventering av relevanta vård- och uppföljningsprogram för SMO-verksamhet. Detta i syfte att vuxna med omfattande funktionsnedsättning får tillgång till individanpassad, trygg och säker primärvård med regelbunden uppföljning och samordning.

Översikt av Regionalt programområde rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicins samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Målet med rehabilitering och habilitering är att förbättra individens funktionsförmåga, öka/återfå delaktighet i samhället inklusive arbete/studier/sysselsättning samt främja somatisk och psykisk hälsa.	Att bästa möjliga kunskap används i varje patientmöte och bidrar till bättre kvalitet och likvärdig rehabilitering vid covid-19.	Att skapa regionala nätverk för erfarenhetsutbyte om rehabilitering vid covid-19.
		Att sprida ny kunskap till samtliga vårdnivåer.
	Uppnå en mer individanpassad, tillgänglig, jämlik och effektiv vård för individer med funktionsnedsättning.	Ta fram en tydlig och samordnad process för övergång (transition) till vuxensjukvård för barn- och ungdomshabiliteringens målgrupp.
		Förebygga och minska levnadsvanerelaterad ohälsa hos personer med funktionsnedsättning genom implementering av Regionalt Vårdprogram Ohälsosamma levnadsvanor i relevanta verksamheter.
	Förbättra försäkringsmedicinsk kvalitet och patientsäkerhet vid bedömningar och underlag för att förebygga eller förkorta onödig sjukskrivning samt främja återgång i arbete.	Att implementera regionala strukturer för ledning och styrning inom försäkringsmedicin utifrån nationella riktlinjer och stöddokument.
		Att ta fram regionalt anpassade uppföljningsmått för kvalitetsuppföljning av hälso- och sjukvårdens försäkringsmedicinska arbete med utgångspunkt från resultatet av Socialstyrelsens förstudie samt implementera dem.

Regionalt programområde reumatiska sjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO reumatiska sjukdomar

Det finns omkring 80 olika reumatiska sjukdomar som kan delas in i inflammatoriska led- och ryggsjukdomar och inflammatoriska systemsjukdomar, exempelvis SLE, jättecellsarterit (GCA), myosit och systemisk skleros. Det har de senaste decennierna skett, och sker, en snabb utveckling av nya läkemedelsterapier inom reumatologin, vilket ger stor nytta för patienterna, men också innebär höga läkemedelskostnader. En utveckling mot mer precisionsbaserad läkemedelsbehandling är avgörande både för att ge bästa nytta för patienterna och för en kostnadseffektiv användning av läkemedlen. RPO reumatiska sjukdomar vill bidra till denna utveckling genom att möjliggöra forskning och utveckling inom all reumatologisk vård i vår region samtidigt som ny kunskap implementeras snabbt i verksamheterna. De flesta sjukdomarna är kroniska och utöver läkemedemedelsbehandling är förebyggande och rehabiliterande åtgärder av stor betydelse för att minska lidande, öka livskvaliteten och öka patienternas möjligheter att delta i samhällets alla delar. För att patienterna skall ha möjlighet att aktivt delta i vård och behandling behövs också tillgång till utbildning samt stöd från personal med specialistkompetens. RPO reumatiska sjukdomar arbetar för att säkerställa att alla patienter med reumatisk sjukdom inom vår region får god vård enligt senaste evidens och beprövad erfarenhet samt tillgång till alla delar i den reumatologiska vården.

Mål och insatsområden 2021-2022

För att öka andelen patienter med nydebuterad reumatoid artrit som snabbt når remission (inga subjektiva eller objektiva symtom) eller låg sjukdomsaktivitet och minska andelen patienter som utvecklar bestående funktionsnedsättning har ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp tagits fram. RPO reumatiska sjukdomar leder det regionala införandet och följer upp de regionala målen regelbundet.

Patienter med reumatoid artrit utgör den största patientgruppen inom den reumatologiska specialistvården och det finns behov att utjämna regionala skillnader för att även patienter med etablerad reumatoid artrit ska få tillgång till jämlik och individanpassad vård och rehabilitering. Därför pågår nationellt arbete med personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp för etablerad reumatoid artrit som nu är ute på öppen remiss och kommer att beslutas i oktober 2021. Reumatiska sjukdomar kommer att besvara den öppna remissen under våren 2021, göra en regional gapanalys, sätta regionala mål och därefter bidra till regionalt införande under hösten 2021 och våren 2022.

RPO reumatiska sjukdomar bidrar till regional implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar och säkerställer att patienter med inflammatoriska led- och ryggsjukdomar i sjukvårdsregion Stockholm Gotland får tillgång till specialiserad teamrehabilitering i öppenvård.

RPO reumatiska sjukdomar kommer bidra för att öka kunskapen i primärvården om patientinformation för gikt.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Nationellt tas ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp fram för patientgruppen med jättecellsartrit. Jättecellsartrit är en svårställd diagnos. Om korrekt diagnos inte ställs och behandling

inte ges tillräckligt snabbt riskerar patienterna att förlora sin syn. Samtidigt är överdiagnostik ett problem då behandlingen i sig kan ge svåra biverkningar både på kort och lång sikt. Vårdförloppet sträcker sig från första symptom och sjukvårdskontakt, ofta i primärvård eller akutmottagning, till behandling och uppföljning. RPO reumatiska sjukdomar ser redan nu att införandet av vårdförloppet kan komma att kräva kompetenshöjande åtgärder för utbildning i ultraljud och ökade resurser till reumatologisk specialistvård för initialt omhändertagande av denna patientgrupp samt en uppföljning av en större del av patienterna inom reumatologisk specialistvård. RPO reumatiska sjukdomar förbereder för arbetet med införandet genom analyser och uppföljningar av det ”snabbspår” för patienter med jättecellsarterit (GCA) som redan finns vid reumatologen Danderyds sjukhus och reumatologen Karolinska Universitetssjukhuset Solna. Är kapaciteten tillräcklig? Är möjligheten till ”snabbspår” känd hos remittenterna, till exempel husläkare, ögonläkare, akutläkare. Vårdförloppet kommer att komma ut på öppen remiss under hösten 2021. RPO planerar att besvara remissen.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt prioriteras patientgruppen med systemisk skleros. Systemisk skleros är en svår, kronisk sjukdom med allvarliga organmanifestationer, där vikten av ett multidisciplinärt och multiprofessionellt omhändertagande inte nog kan poängteras. Ett nationellt vårdprogram är under framtagande och RPO reumatiska sjukdomar bidrar aktivt i arbetet genom bland annat deltagare från olika professioner i den nationella arbetsgruppen. Nationellt pågår också arbete med nationell nivåstrukturering av stamcellstransplantation vid systemisk skleros, där remisstiden för ett utarbetat förslag går ut 14 maj 2021. RPO reumatiska sjukdomar kommer inte att besvara remissen, men beslut i frågan kan komma att påverka RPO reumatiska sjukdomars arbete under det kommande året.

Nationellt prioriteras att utveckla en internetbaserad patientutbildning vid reumatisk sjukdom (i första hand för patienter med RA). RPO reumatiska sjukdomar bidrar aktivt bland annat genom att utse regional/a deltagare med rätt kompetens till nationell arbetsgrupp.

RPO reumatiska sjukdomar bidrar med kompetens i Region Stockholms hälso- och sjukvårdsförvaltnings arbete med utformande av specialiserad teamrehabilitering för patienter med inflammatoriska led- och ryggsjukdomar.

Bevaka kostnadseffektivt användande av biologiska och målinriktade läkemedel långtidsverkande antireumatiska läkemedel för patienter med reumatiska sjukdomar.

Översikt av Regionalt programområde reumatiska sjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Reumatiska sjukdomar är att alla patienter i sjukvårdsregion Stockholm-Gotland med reumatisk sjukdom får rätt diagnos, behandling och rehabilitering i rätt tid.	**Insatsområde reumatoid artrit (RA)** Målet är att patienterna ska få diagnos och behandling tidigt, nå och bibehålla remission i sjukdomen och därmed minska risken för bestående funktionsnedsättning. Patienternas delaktighet ska öka och evidensbaserad rehabilitering anpassad för patienten ska erbjudas.	Bidra till att utforma Vårdförlopp etablerad RA genom regional kompetens/ordförande i den nationella arbetsgruppen.
		Svara på remiss vt 2021. Sätta regionala mål och bidra till implementering av Vårdförlopp etablerad RA ht 2021.
		Fortsätta arbetet med implementering och uppföljning av Vårdförlopp RA, del 1.
	Insatsområde Socialstyrelsens uppdaterade riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar	Bidra till regional implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för rörelseorganens sjukdomar.
		Säkerställa att patienter med inflammatoriska led- och ryggsjukdomar i sjukvårdsregion Stockholm-Gotland får tillgång till specialiserad teamrehabilitering i öppenvård.
	Insatsområde patientutbildning Målet är att alla patienter ska få lättillgänglig evidensbaserad kunskap om sin sjukdom vilket ger ökad autonomi och möjlighet till delaktighet i vård och behandling. Minska resursåtgången för framtagande av information/utbildning.	Utse regional/a deltagare med rätt kompetens till nationell arbetsgrupp för arbete med nationell internetbaserad patientutbildning vid reumatisk sjukdom (i första hand för patienter med RA).
		Öka kunskapen i primärvården om patientinformation för gikt.

Regionalt programområde rörelseorganens sjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller juli 2021 – juni 2022

Om RPO rörelseorganens sjukdomar

Rörelseorganens sjukdomar omfattar vanligt förekommande sjukdomar i rörelseorganen såsom artros i leder, ryggsjukdomar och även vissa skador. Det övergripande målet är att bota eller nå en acceptabel funktions- och smärtsituation för patienten genom att stärka hela omhändertagandet av patienter med sjukdomar i rörelseorganen; från insjuknande, via diagnostik och eventuell akutvård, till behandling och ibland livslång uppföljning samt god rehabilitering.

Mål och insatsområden 2021–2022

Nationellt prioriteras patienter med höftledsartros, del 1 – primärvård, och ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp godkändes under 2020. RPO rörelseorganens sjukdomar arbetar med att införa vårdförloppet för att patienter ska nå en acceptabel funktions- och smärtsituation eller få remiss för ortopedisk bedömning. De regionala målen för införandearbetet är att patienter ska få diagnos tidigare i sitt sjukdomsförlopp samt att en ökad andel ska få träning och fysioterapi och genomgå artrosskola.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Nationellt prioriteras att uppnå minskad variation av behandlingen av personer som drabbas av handledsfraktur, tumbasartros och höftledsfraktur. Nationella multidiciplinära arbetsgrupper arbetar med att ta fram vårdprogram för dessa tillstånd. RPO rörelseorganens sjukdomar är aktiva i arbetet och det regionala införandet kommer att inledas med en regional gapanalys när vårdprogrammen godkänts.

För varje beslutat vårdförlopp kommer RPO Rörelseorganens sjukdomar att bilda multidiciplinära grupper med adjungerade regionala medlemmar som tar fram aktivitetsplaner för såväl analys som uppföljning.

Övriga prioriterade aktiviteter

Socialstyrelsens reviderade Nationella riktlinjer för Rörelseorganens sjukdomar publicerades 2021-01-20. Programområdet kommer under 2021 att arbeta med införande av de reviderade riktlinjerna tillsammans med RPO Reumatiska sjukdomar och RPO Endokrina sjukdomar.

Nationellt prioriteras fortsatt patienter med höftledsartros, del 2 - ortopedi. Det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet för höftledsartros utökas därmed med denna del av vårdkedjan. Ordförande för RPO Rörelseorganens sjukdomar leder den nationella arbetsgruppen och hela RPO rörelseorganens sjukdomar kommer att bevaka och planera för införandearbetet.

Nationellt prioriteras patienter med misstanke om knäledsartros, del 1 - primärvård. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp är under framtagande. Det ska avslutas när patienten har en acceptabel funktions- och smärtsituation eller vid remiss för ortopedisk bedömning. RPO Rörelseorganens sjukdomar kommer att bevaka arbetet och planera för införande.

Det nationella nivåstruktureringsarbetet innebär en utmaning för Region Stockholm bl. a. avseende vårdgivaransvaret. Under 2020 inleddes därför en projektgrupp för att se över förutsättningarna för att

tillvarata kompetensen i vårdval och akut sjukvård på bästa sätt. RPO Rörelseorganens sjukdomar deltar i och följer upp arbetet under 2021–2022.

Under rådande pandemi, med brist på resurser och ett stort uppskjutet vårdbehov, har berörda vårdverksamheter, politiker m. fl. erfarit behov av prioriteringsstöd. Principer för prioriteringar har varit svåra att tillämpa, varför RPO Rörelseorganens sjukdomar framfört behovet till de nationella programområdena och Socialstyrelsen av ett tillämpbart prioriteringsstöd, såväl under som efter pandemin.

Översikt av Regionalt programområde RPO Rörelseorganens sjukdomar - samtliga insatsområden 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
God och jämlik vård av sjukdomstillstånd i rörelseorganens sjukdomar	Patienter med höftledsartros ska få en god, jämlik, kunskapsbaserad och individanpassad vård.	Patienter får rätt vård i rätt tid.
		Patienter utreds, behandlas och omhändertas i enlighet med nationella riktlinjer.
		Ökad kunskap om höftledsartros bland patienter och hälso- och sjukvårdspersonal.
		Förbättrad hälsorelaterad livskvalitet för patienter med höftledsartros genom information och patientutbildningar.

Regionalt programområde sällsynta sjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO sällsynta sjukdomar

Sällsynta sjukdomar omfattar många sjukdomsgrupper och påverkar ofta flera av kroppens organ och funktioner. De är många gånger komplexa och medför svåra funktionsnedsättningar. Patienterna behöver därför ofta vård av många olika specialister och olika stödåtgärder från samhället i övrigt.

Mål och insatsområden 2021–2022

Unga med sällsynta sjukdomar och deras närstående vittnar om svårigheter i övergången till vuxensjukvård för barn- och ungdomar. Närstående får ofta ta ett stort samordningsansvar. Detta leder till stora ojämlikheter i vården och patientsäkerhetsrisker. Regionalt kommer ett arbete drivas för en sömlös övergång från barnsjukvård till vuxensjukvård för individer med sällsynta sjukdomar. Samordningsansvaret är ofta otydligt både för individen och vården.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Analys och uppföljning inom sällsynta sjukdomar har flera utmaningar då befintliga diagnoskoder många gånger inte är användbara. Kännedom och kunskap om befintliga problem och tidigare initierade arbeten har varit basen. Området är heterogent och berör de flesta kliniska specialiteterna.

Övriga prioriterade aktiviteter

Det saknas idag möjligheter att identifiera och minimera oönskad variation i hälsa och vård för personer med sällsynta diagnoser. NPO sällsynta sjukdomar har genomfört en förstudie 2020 över förutsättningarna för ett nationellt register sällsynta diagnoser. CSD i samverkan (Centrum för sällsynta diagnoser i samverkan) kommer att driva vidare utvecklingsarbetet för registret i nära samarbete med NPO. RPO sällsynta sjukdomar följer arbetet och verkar för regional medverkan i det nationella registret och undersöker möjligheter till att fånga data genom strukturerade vårddata.

Regionala programområden är en ny struktur och behöver förhålla sig till befintliga strukturer i regionen. Hur samverkan kan ske mellan RPO sällsynta sjukdomar och Centrum för sällsynta diagnoser (CSD) på Karolinska sjukhuset kommer att ses över. Ett annat uppdrag rör hur CSD Karolinska kan stödja primärvården och andra aktörer som möter patienter med sällsynta sjukdomar.

Inom det nationella programarbetet har patientgrupperna sällsynta syndrom med komplexa vårdbehov och medfödda metabola sjukdomar identifierats som prioriterade områden. Två kunskapsstöd planeras att färdigställas under året.

RPO sällsynta sjukdomar bevakar det nationella arbetet om läkemedel som rör behandling av patienter med sällsynta sjukdomar.

Översikt av Regionalt programområde sällsynta sjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Vården ska vara god, jämlik och säker för individer med sällsynta sjukdomar.	Sömlös övergång från barnsjukvård till vuxensjukvård.	Inventering av tidigare arbeten inom området eller pågående initiativ.
		Stödåtgärder kring transition (övergång).

Regionalt programområde tandvård
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO tandvård

Tandvård omfattar förebyggande, behandlande och akut vård för besvär och sjukdomar i tänder, munslemhinna, käkar, käkmuskulatur och käkleder för såväl barn som vuxna. Viss tandvård genomförs även i samarbete med hälso- och sjukvård eller omsorg.

Mål och insatsområden 2021–2022

Området tandvård saknar idag en etablerad implementeringsväg för kunskap. Även om de större organisationerna arbetar framgångsrikt med kommunikation internt så saknar de mindre tandvårdsaktörerna en plattform för inhämtning av ny kunskap. RPO Tandvård har som övergripande mål- och insatsområde att skapa en, för samtliga tandvårdsaktörer känd, implementeringsväg för kunskap inom tandvård. Målet är att genomföra en väl förankrad kommunikationsplan i samband med implementering av de nya nationella riktlinjerna för tandvård under hösten 2022.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

I strävan mot en rationell antibiotikaförbrukning inom tandvården har en skärpning av indikationerna för antibiotikabehandling genomförts. Det föreligger dock stora regionala skillnader i antibiotikaförskrivning inom tandvården. Målet med uppföljningsområdet är att genomföra en orsaksanalys och inventera kunskapsläget hos förskrivarna i Region Stockholm Gotland genom att analysera förskrivningsdata.

Det förekommer variationer av äldres personers munhälsa som bor i särskilt boende (SÄBO). En kartläggning och analys kommer därför att genomföras av resultat från uppsökande munhälsovårdsbedömningar samt de tandvårdsåtgärder som är utförda för äldre personer boende på SÄBO. Målet med kartläggningen är att formulera ett förslag om ett nationellt “Personcentrerat vårdförlopp för munhälsa hos äldre personer med långvarigt och omfattande omsorgsbehov”.

Övriga prioriterade aktiviteter

De nationella riktlinjer för tandvård genomgår nu en revidering som förväntas slutföras under 2021. RPO tandvård samverkar med Socialstyrelsen för att uppfylla regeringsuppdraget att utveckla och genomföra insatser för att stödja implementeringen av de nya nationella riktlinjerna.

Det pågår ett nationellt arbete med att stärka uppföljningen av behandling med tandimplantat. RPO tandvård följer och bistår i det nationella arbetet vars resultat förväntas bli en del av tandvårdens nationella kvalitetsregister, SkaPa. I förlängningen finns även en förväntan om att kvalitetsregistret ska kunna fånga patienternas upplevelse av behandlingen och dess resultat.

I det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet för stroke och TIA del 2 ingår delar som omfattar munhälsa. RPO tandvård kommer aktivt att bidra med remissvar och därefter engagera sig i regional samverkan för införande av vårdförloppet.

Nationellt initieras arbete med bland annat en klassificeringsmodell för tanderosioner, revidering av konsensusrekommendationerna för antibiotikaprofylax och antibiotikabehandling samt patientsäkerhetsarbete inom tandvården. RPO bevakar och bidrar i arbetet.

Regionalt programområde urinvägssjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO urinvägssjukdomar

Urinvägssjukdomar omfattar sjukdomar som drabbar njurar, urinledare, urinblåsa och urinrör, liksom testiklar, sädesledare, prostata och penis. Exempel på urinvägssjukdomar är njursten, godartad prostataförstoring, urinvägsinfektion och urininkontinens samt dessa organs cancersjukdomar.

Mål och insatsområden 2021–2022

RPO urinvägssjukdomars vision är att säkerställa en bättre hälsa och livskvalitet för personer med urinvägssjukdomar i Region Stockholm och på Gotland.
De övergripande målen som RPO:t har identifierat utifrån den genomförda lägesanalysen är att verka för:

- att implementera en kunskapsbaserad vård för personer med njursten
- att säkerställa en god tillgänglighet för patienter med benign prostataförstoring
- att tillhandahålla en säker och individanpassad vård för personer med en kvarliggande kateter

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Njursten är en folksjukdom där 10–20 procent av männen och cirka 5 procent av kvinnorna får en njursten under sin livstid. Recidivrisken är 50 procent. Sjukdomen drabbar ofta arbetsföra personer, vilket medför stora samhällskostnader till följd av sjukskrivningar.

Inom det nationella programområdet för njur- och urinvägssjukdomar har den nationella arbetsgruppen (NAG) för det berörda området under 2020 arbetat med att ta fram ett vårdprogram för att skapa en nationell konsensus i hur olika stensituationer ska behandlas och på så sätt förbättra vården för njurstenspatienten. Viktiga delområden att utveckla är utredning och profylax för att undvika nya stenar som i sin tur kan leda till kronisk njursjukdom. Vårdprogrammet har färdigställts och beräknas publiceras under våren 2022.

Det regionala programområdet för urinvägssjukdomar kommer verka för att förbättra den regionala njurstensvården genom att utveckla regionala mål och att ta fram relevanta resultatmått för regionen, bistå med kartläggning av organisationsstrukturer och analys av hur den ekonomiska ersättningen fungerar för närvarande inom regionen, samt sprida kunskap om nationellt vårdprogram, så att denna används och finns tillgänglig i varje patientmöte.

Benign prostataförstoring. Patienter med nedre urinvägssymtom LUTS, (Lower Urinary Tract Symtoms) utgör ett nationellt prioriterat område, då LUTS är mycket vanligt förekommande. Ungefär hälften av alla män får LUTS besvär till följd av BPH (benign prostatahyperplasi) och cirka var fjärde man får behandling någon gång i livet p.g.a. BPH.

Det nationella programområdet för njur- och urinvägssjukdomar planerar att skapa en nationell arbetsgrupp (NAG) för LUTS. Ett delområde som arbetsgruppen kommer att fokusera på är patienter med BPH (benign prostatahyperplasi). En enkätundersökning bland Sveriges urologkliniker belyser nämligen att många patienter med benigna urologiska sjukdomar får stå tillbaka p.g.a. resursbrist som uppkommer då standardiserade vårdförlopp (SVF) för urologisk cancer prioriteras. Det nationella programområdet för njur- och urinvägssjukdomar kommer aktivt att delta vid uppföljning/ uppdatering av standardiserade vårdförlopp (SVF) för urologisk cancer för att minimera effekten av undanträngning för patienter med de benigna sjukdomsgrupperna och således säkerställa en god tillgänglighet för vård och behandling.

I väntan på ett bildande av en nationell arbetsgrupp för LUTS kommer det regionala programområdet försöka förbättra omhändertagandet och tillgängligheten till kirurgisk hjälp för de patienter som behöver avflödesbefrämjande åtgärder. I första hand kommer det regionala programområdet att genomföra en kartläggning av vad som görs på olika sjukhus/enheter i regionen, samt ta fram data på kösituationen och löpande följa utvecklingen gällande tillgängligheten.

Kvarliggande urinkateter är en vanlig orsak till vårdrelaterade urinvägsinfektioner (VUVI) och en riskfaktor för utveckling av antibiotikaresistens framför allt hos sköra äldre. Katetrar används inom hela sjukvården i stor omfattning och tyvärr ofta är kateterns insättning både onödig och för lång. Många fall av vård-relaterade urinvägsinfektioner kan alltså undvikas. Det är således värdefullt att förbättra kateter-vården så den blir säkrare. Idag saknas ofta journaluppgifter om varför en kateter har satts, samt en plan för hur den ska avvecklas.

Det regionala programområdet önskar i samverkan med andra berörda RPO:n minska andelen patienter med permanent eller långvarig kateterbehandling utan indikation. Programområdet planerar bland annat förbättra följsamheten till fastställda riktlinjer gällande dokumentation och informationsöverföring vårdgivare emellan, samt säkerställa att patienten erhåller en god personanpassad information om katetervård. Detta arbeta planeras genomföras inom ramen för en regional arbetsgrupp med representanter för flera professioner och olika delar av sjukvården.

Det finns att flertal standardiserade vårdförlopp (SVF) inom urologiska cancersjukdomar, såsom SVF hematuri (urotelial cancer), prostatacancer, njurcancer, testikelcancer och peniscancer.

Det regionala programområdet önskar i samarbete med Regionalt cancercentrum (RCC) diskutera berörda SVF, framför allt med syftet att följa upp aktuella SVF-tider och identifiera möjliga förbättringsområden. Fokus för 2021 är att öka samverkan mellan programområdet och RCC.

Övriga prioriterade aktiviteter 2021–2022

Det regionala programområdet för urinvägssjukdomar önskar att under 2021 utveckla samarbetet med följande aktörer; RCC, NPO och RPO Cancersjukdomar, RPO Nära vård och RPO Njursjukdomar.

Översikt av Regionalt programområde urinvägssjukdomar samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Bättre hälsa och livskvalitet för personer med urinvägssjukdomar i Region Stockholm och på Gotland *(Preliminärt mål)*	**Njursten** Minska patientens lidande genom att förkorta tiden från symtom/avlastning till stenfrihet.	*Kartläggning av organisationsstrukturen.*
		Implementera ett nytt vårdprogram.
		Ta fram relevanta resultatmått.
	Benign prostataförstoring/LUTS *Snabbare intervention vid LUTS pga. BPH/BPO* *(Preliminärt mål. Kan ev. revideras utifrån resultatet från den kommande kartläggningen av insatsområdet).*	*Snabbare utredning*
		Korta väntetiderna till åtgärd och behandling.
		Följ upp resultaten för BPH-behandlingen (flera nya metoder.)
	Katetervård. *”KAD bara när det behövs”* *Öka patientens delaktighet i vården och minska antalet vårdskador för personer med urinretention* *(Preliminärt mål. Kan ev. revideras utifrån resultatet från den kommande kartläggningen av insatsområdet).*	*Minska andelen pat. med permanent KAD eller långvarig kateter-behandling utan indikation.*
		Minska andelen kateterrelaterade urinvägsinfektioner.
		Minska antibiotikaförskrivningen.
		*Öka patientens delaktighet i vården genom att säkerställa en god personanpassad information om kateterv*ård.

Regionalt programområde äldres hälsa
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO äldres hälsa

Åldrandet innebär större risker för sjukdom och funktionsnedsättningar. De mest sjuka äldre är beroende av ett effektivt flerprofessionellt samarbete och en sammanhängande vård- och omsorgskedja; till exempel kring läkemedelsanvändning, nutrition, fallolyckor och kognitiva sjukdomar. Äldres hälsa är ett brett område som omfattar allt från förebyggande insatser till specialiserad vård. Arbetet sker därför brett med att prioritera insatser på alla vårdnivåer och i hela vårdkedjan.

Mål och insatsområden 2021–2022

Kognitiv svikt – som kan avspeglas i svårigheter att minnas, tänka, tala och planera aktiviteter – kan orsakas av många olika tillstånd och sjukdomar. Till exempel demenssjukdom såsom Alzheimers sjukdom men också av hjärnskador, infektioner, sjukdomar i hjärnans blodkärl och alkoholmissbruk. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp är framtaget för att fler personer med kognitiv svikt som misstänks vara orsakad av demenssjukdom ska erbjudas utredning och att denna ska starta i ett tidigare skede. RPO äldres hälsa kommer efter en regional gapanalys sätta upp mål för införandet och identifiera sjukvårdsregionala åtgärder.

Inom området kognitiv svikt kommer nutrition med inriktning undernäring att lyftas in då det är ett insatsområde som framtagits inom Vårdsaknätverket. Kognitiv svikt ökar risken för undernäring. Nutritionen är en viktig del i omvårdnaden och behandlingen för personer med kognitiv svikt/demenssjukdom.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Nationellt har skillnader i tillgång till palliativ vård identifierats särskilt för patienter i livets slutskede med diagnoser som till exempel hjärtsvikt, KOL och demenssjukdom. Ett personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp är under framtagande. RPO äldres hälsa kommer verka för införande av vårdförloppet när det är godkänt. Arbetet kommer starta med en regional kartläggning för att undersöka nuläget inom palliativ vård och för att kunna fastställa målvärden och planer för uppföljning.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt arbete påbörjas under 2021 i olika arbetsgrupper kring ”skörhet”. RPO äldre hälsa bevakar regionens delaktighet i det nationella arbetet.

När nationella personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp i allt högre takt blir godkända framöver kommer RPO äldres hälsa att driva att den äldre personens perspektiv inte tappas bort och att undanträngningseffekter i vården inte drabbar patienter med störst behov av vårdens insatser inom sjukvårdsregion Stockholm-Gotland. Det kommer att kräva samverkan med fler RPO inom regionen.

Samverkan med RPO primärvård planeras då de äldre huvudsakligen får sin vård inom primärvården. Många äldre patienter har flera diagnoser och många läkemedel. Riktlinjer för medicinska diagnoser utgår ofta från att patienten har en sjukdom, vilket grundar sig i att äldre personer med flera sjukdomar sällan har inkluderats i vetenskapliga studier, speciellt prövningsstudier. Vid polyfarmaci innefattar riktlinjerna som är i bruk sällan eller aldrig information om när och hur läkemedelsbehandling för en sjukdom ska eller bör avslutas. Detta leder ofta till problem med interaktion mellan läkemedel och sjukdomar, eller mellan olika läkemedel. Därtill kan äldre personer ha bristande kunskaper om

användningen och hanteringen av ordinerade läkemedel, till exempel hur och när det ska intas eller appliceras. Det är viktigt att RPO äldres hälsa är engagerade i detta viktiga kunskapsområde framöver.

Översikt av Regionalt programområde äldres hälsas samtliga insatsområden för 2021–2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Medverka till att vården för äldre ska vara personcentrerad och sammanhållen samt baserad på säkerställd kunskap för att ge en god vård och jämlik vård.	Att fler personer som har kognitiv svikt till följd av misstänkt demenssjukdom ska erbjudas utredning, och att sådan utredning ska starta i ett tidigt skede.	Tidig upptäckt av kognitiv svikt.
		Införa vårdförloppet Kognitiv svikt i samråd med flera aktörer och RPO.
		Patient erbjuds god omvårdnad med avseende på nutrition. Anhöriga ska ha möjlighet till delaktighet.
		Minska skillnaden i ordinerade och uthämtade demensläkemedel mellan regionens olika geografiska delar.
	Alla äldre personer ska erbjudas en god, jämlik och personcentrerad palliativ vård i hela Region Stockholm- Gotland oavsett diagnos.	Påbörja en kartläggning av nuläget inom palliativ vård inom Region Stockholm-Gotland. Införa vårdförloppet palliativ vård i samråd med flera aktörer och RPO.

Regionalt programområde ögonsjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO ögonsjukdomar

Inom ögonsjukdomar ingår förebyggande, diagnostik, behandling och rehabilitering av patienter med medfödda och förvärvade sjukdomar i ögonen, synbanan, ögonhålor, tårvägar och området runt ögonen. Ögonbehandling kan vara både kirurgisk och medicinsk och bedrivs främst i öppenvård. Målet är att minska risken för synnedsättning och komplikationer av ögonsjukdomar.

De största patientgrupperna inom ögonvård är, sjukdomar i linsen, glaukom, sjukdomar i ögonlock tårapparat, sjukdomar i bindehinnan, sjukdomar i åderhinna och näthinna, sjukdomar i ögonmusklerna m.fl.

Mål och insatsområden 2021–2022

Målet är att patienter med ögonsjukdomar ska få vård på rätt vårdnivå. RPO ögonsjukdomar kommer anpassa den nationella prioriteringslistan inom ögonsjukvård till ett regionalt stöd för att styra patienter till rätt vårdnivå. Detta arbete syftar till att skapa samsyn inom professionen kring vad som behöver uppnås och tydliggöra vilken vårdnivå inom ögonsjukvård som är rätt för olika patienter. RPO ögonsjukdomar kommer att följa identifierade mätvärden kontinuerligt och därmed följsamheten till prioriteringslistan.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Identifiera var och för vad patienter med ögonsjukdomar söker vård, genom att kartlägga besök och åtgärder inom sjukvården.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt prioriteras att ta fram kunskapsstöd för patienter med olika ögonsjukdomar. Det sker genom arbete i 11 nationella arbetsgrupper. Under 2021–2022 planeras ett 20-tal kunskapsstöd/riktlinjer bli klara, några exempel; ögonuppföljning vid idiopatisk intrakraniell hypertension (IIH), screening och behandling av JIA-associerad uveit (Juvenil idiopatisk artrit) samt för handläggning vid bakteriell Endoftalmit. På gång är även behandlingsriktlinjer från olika tillstånd inom plastik orbita, medicinsk retina , glaukom samt riktlinjer för kataraktkirurgi. RPO ögonsjukdomar kommer aktivt att arbeta med införandet när de är nationellt godkända.

Översikt av Regionalt programområde för ögonsjukdomars samtliga insatsområden för 2021-2022

Övergripande mål för RPO	Ett insatsområdes övergripande mål	Delmål som leder mot insatsområdets övergripande mål
Minska risken för synnedsättning och komplikationer av ögonsjukdomar Patienter med ögonsjukdomar ska få vård på rätt vårdnivå.	Kartlägga besök och åtgärder inom ögonsjukvården för att identifiera var och för vad patienterna söker vård	Ta fram relevant statistik från baspaketet och övriga källor.
		Kontinuerlig uppföljning på RPO möten
	Anpassa Nationella prioriteringslistan inom ögonsjukvård till ett regionalt stöd för att styra patienten till rätt vårdnivå.	Fastställa och vid behov anpassa prioriteringslistan för regionen
		Identifiera mätvärden för följsamhet till införandet av ny prioriteringslista
		Förbereda information och förankring
	Kunskapsstöd inom ögonsjukvård implementeras	Nationella kunskapsstöd implementeras regionalt med stöd av RPO.

Regionalt programområde öron-, näs- och halssjukdomar
Mål och insatsplan 2021–2022

Gäller mellan juli 2021 – juni 2022

Om RPO öron-, näs och halssjukdomar

Vid öron-, näs- och halssjukdomar undersöks och behandlas patienter som har symptom, sjukdomar eller skador i öronen, näsan, bihålorna, munnen, svalget, struphuvudet eller halsen. Det kan röra sig om nedsatt hörsel, operation av tonsiller, halsbölder, svåra näsblödningar eller infektioner. Både öppen- och slutenvård omfattas inom samtliga vårdnivåer.

Mål och insatsområden 2021–2022

Insatser för att nå en mer jämlik, kvalitetssäkrad och tillgänglig vård kommer att genomföras för den sjukvårdsregionalt prioriterade patientgruppen barn 0–6 månader med symptomgivande kort tungband. Då patientgruppen är minderårig kommer barnets perspektiv särskilt beaktas samt omvårdnadsaspekten kring den kirurgiska proceduren. Under verksamhetsår 2020–2021 har en regional tvärprofessionell arbetsgrupp tagit fram ett kunskapsstöd och uppdaterad vårdkedja för patientgruppen. Under 2021–2022 kommer kunskapsstödet och vårdkedjan införas och uppsatta mål kommer följas upp.

Det föreligger både nationellt och regionalt ojämlikheter i omhändertagandet av patientgruppen som genomgår kirurgisk behandling av tonsillproblematik. Området är nationellt prioriterat och en arbetsgrupp, kopplad till NPO öron-, näs- och halssjukdomar, tar fram ett kunskapsstöd för vården av dessa patienter. Under verksamhetsår 2021–2022 kommer RPO öron-, näs- och halssjukdomar att påbörja implementering av kunskapsstödet efter genomförd GAP-analys. Aktiviteter kommer därutöver vidtas för att öka täckningsgraden i kvalitetsregistret för tonsilloperationer. En regional tvärprofessionell arbetsgrupp kommer bildas för att driva detta arbete där patientrepresentation kommer ingå.

Det föreligger både nationellt och regionalt ojämlikheter i omhändertagandet av patientgruppen personer med hörselnedsättning. Området är nationellt prioriterat och två arbetsgrupper, kopplade till NPO öron-, näs- och halssjukdomar, tar fram kunskapsstöd för vården av dessa patienter. Under verksamhetsår 2021–2022 kommer RPO öron-, näs- och halssjukdomar påbörja implementering av framtagna kunskapsstöd efter genomförd GAP-analys. En regional tvärprofessionell arbetsgrupp kommer bildas för att driva detta arbete där patientrepresentation kommer ingå.

Analys och uppföljningsområden 2021–2022

Sjukvårdsregionalt kommer en fördjupad analys göras av gruppen patienter med eventuellt behov av kirurgisk behandling av nästäppa. Utifrån God Vård-kriterierna finns behov av genomlysning.

Inför implementering av NPO:ets framtagna kunskapsstöd för patientgruppen patienter med tonsillproblematik samt kunskapsstöd för patientgruppen personer med hörselnedsättning kommer GAP-analyser göras. GAP-analyser kommer göras för att undersöka nuläget och för att sätta målvärden och plan för uppföljning.

Övriga prioriterade aktiviteter

Nationellt pågår två personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp: Vårdförlopp Sömnrelaterade andningsstörningar och Obstruktiv Sömnapné hos barn samt Vårdförlopp Grav hörselnedsättning. När

dessa ska införas sjukvårdsregionalt kommer regionala arbetsgruppen avseende patienter som genomgår kirurgisk behandling av tonsillproblematik samt regionala arbetsgruppen avseende patienter med hörselnedsättning involveras i implementeringen i regionen.

RPO ÖNH bevakar kunskapsläget kring eventuella långtidseffekter efter genomgången covid-19-infektion inom ÖNH-organen.

Nationellt skapas under 2021 två arbetsgrupper: NAG rehabilitering av patienter behandlade för huvudhalscancer och NAG ÖNH Primärvård. Sjukvårdsregionalt kommer en GAP-analyser göras under 2021–2022 för patientgrupperna inför implementering i regionen.

Översikt av Regionalt programområde öron-, näs- och halssjukdomars samtliga insatsområden för 2021–2022

Att ÖNH-patienter i sjukvårdsregionen får en jämlik, kvalitetssäkrad och tillgänglig vård.	Att barn med amningsproblematik relaterat till kort tungband får adekvat diagnostik och behandling.	Öka andelen som får en preoperativ bedömning av amningsspecialiserad kompetens.
		Förbättra den geografiska jämlikheten avseende tungbandsklipp på barn 0–6 mån.
		Öka kvaliteten i utförda tungbandsklipp.
		Alla BVC i Stockholm/Gotland ska tillgodoses kunskap i grundläggande bedömning av kort tungband.
	Att patienter i behov av kirurgisk behandling rörande tonsillproblematik får adekvat behandling.	Alla vårdgivare som kommer i kontakt med patienter med tonsillproblematik ska ha kunskap om det nationellt framtagna kunskapsunderlaget.
		Genom att mäta vårdens kvalitet kommer ständiga förbättringar i vården av patienter med tonsillproblematik förbättras.
		Säkra socioekonomisk och geografisk jämlikhet avseende kirurgisk behandling av tonsillproblematik.
	Att patienter med hörselnedsättning utreds och får adekvat diagnostik, behandling och rehabilitering.	Alla vårdgivare som kommer i kontakt med personer med hörselnedsättning ska ha kunskap om det nationella beslutsstödet.
		Genom att mäta vårdens kvalitet kommer ständiga förbättringar i vården av patienter med hörselnedsättning förbättras.
		Förbättra socioekonomisk och geografisk jämlikhet avseende diagnostik, behandling och rehabilitering av hörselnedsättning.